Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania IV • 15 - 21 listopada 1993 r. • nr 46 (80)

POLSKA ma nowy rząd

Powołany przez Lecha Wałęsę na premiera Waldemar Pawlak - utworzył 26 października br. nowy rząd. Gabinet zaprzysiężony został na uroczystości, która miała miejsce w Belwederze. Premier, wicepremier i ministrowie - zanim rozpoczną pracę - powinni otrzymać od prezydenta nominacje i złożyć ślubowanie. Nowy rząd przyjechał na tę uroczystość do Belwederu ... autokarem marki Autosan.

"Obejmując urząd uroczyście przysięgam, że dochowam wierności postanowieniom Konstytucji, a dobro Ojczyzny i pomyślność obywateli będą dla mnie najwyższym nakazem". Tak brzmiała Rota ślubowania, którą ministrowie odczytali z kartki w obecności prezydenta Lecha Wałęsy. Tylko czterech z nich dodało formułę: "Tak mi dopomóż Bóg".

Bezpośrednio po zaprzysiężeniu nowego rządu - premier i wicepremierzy zostali przyjęci przez marszałka Sejmu - Józefa Oleksego.

8 listopada br. premier Waldemar Pawlak wygłosił expose swojego rządu. Następnego dnia odbyło się głosowanie w sejmie nad udzieleniem votum zaufania dla nowej Rady Ministrów. Jest ona pierwszą, powstałą w trybie przewidzianym przez Małą Konstytucję, zgodnie z którą powołany przez prezydenta rząd musi uzyskać votum zaufania, w sejmie, uchwalone bezwzględną większością głosów.

Znamiennym jest, iż nowy rząd powstał w bardzo sprzyjającej atmosferze społecznej. Dane badania opinii publicznej odzwierciedlają, iż nastroje i optymizm polskiego społeczeństwa osiągnęły dawno nie notowany poziom.

Na pytanie, czy nowy rząd będzie lepszy od poprzedniego, pozytywną odpowiedź dało aż 46% respondentów.

Laura Michajlik

NASZA POSTAWA

Problem nauczania języka ojczystego w kontekście ogólnej sytuacji językowej, która zaistniała na Białorusi jest podstawowym zagadnieniem w działalności ZPB.

Zamieszczamy list prezesa ZPB Tadeusza Gawina odźwierciedlający postawę Związku w tej sprawie.

Do Sesji Rady Najwyższej Republiki Białoruś
Do Deputowanego Rady Najwyższej Mikoły Markiewicza

Szanowni Deputowani!

Zgodnie z p. 4.2 "Konwencji o prawach europejskich grup etnicznych" (Genewa, lipiec 1991 r.) nauczaniu w trybie obowiązkowym podlega wyłącznie język państwowy, jakim w Republice Białoruś, która przyjęła Deklarację "O suwerenności państwowej Białorusi", jest język białoruski.

Jednakże w art. 24 "Ustawy o językach w Republice Białoruś" i p. 2 rozdziału III "Państwowego programu rozwoju języka białoruskiego i języków innych narodowości" stwierdza się obowiązujący charakter nauki języka rosyjskiego, który jest językiem jednej z mniejszości narodowych na Białorusi. Jest to wyrazem przewagi i przywilejów względem jednej z mniejszości narodowych na Białorusi.

Jednym z założeń "Deklaracji Praw i Swobód Człowieka", jest: "żadne osoby, warstwy społeczne i grupy ludności nie mogą korzystać z przewagi i przewilejów, które są sprzeczne z prawem."

A jednakże ta przewaga i przywilej figurują w "Ustawie o językach w Republice Białoruś" i "Państwowym programie rozwoju...", co jest sprzeczne zarówno z założeniami "Konwencji o prawach zasadniczych europejskich grup etnicznych", "Deklaracji Praw i Swobód Człowieka", jak i art. 32, 34 i 171 Konstytucji RB. W warunkach gdy prawnie nadawano charakter obowiązujący nauczaniu języka państwowego, rosyjskiego oraz obcego, dla przedstawicieli polskiej mniejszości narodowej na Białorusi nauka języka ojczystego - polskiego stała się rzeczą nieobowiązkową, co zaprzecza normom prawa międzynarodowego i stanowi pośrednie ograniczanie praw Polaków na Białorusi oraz jest rzeczą niedopuszczalną z punktu widzenia "Deklaracji Praw i Swobód Człowieka".

Wniosek ten potwierdza zaistniała sytuacja, gdy w 60% wypadków język polski jest nauczany nie jako przedmiot, lecz po lekcjach w formie zajęć fakultatywnych; gdy zamiast dobrej woli w rozwiązywaniu problemów dotyczących odrodzenia języka polskiego widoczne są ukryte, a nieraz i jawne przeciwdziałania.

W jednym ze swych oświadczeń Przewodniczący Rady Ministrów RB W. Kiebicz powiedział: "W nowej wolnej Białorusi powinniśmy uczynić wszystko by nie dopuścić jakiejkolwiek dyskryminacji na tle narodowościowym".

Jednym z kroków do osiągnięcia tego szlachetnego celu nich będą zmiany w "Ustawie o językach w Republice Białoruś" i "Państwowym programie rozwoju języka białoruskiego i języków innych narodowości", poprzez wyłączenie z nich stwierdzenia o obowiązkowym charakterze nauki języka rosyjskiego dla przedstawicieli innych mniejszości narodowych.

Z szacunkiem Prezes ZPB

Tadeusz Gawin

Liderzy opozycji w Grodnie

30 października br. w Grodnie przebywała delegacja kierownictwa BNF, z jego liderem Zenonem Poźniakiem na czele. Towarzyszyli mu w tej wizycie eksperci opozycji do spraw polityki, gospodarki, finansów: Walentyn Gołubiew, Wiktor Ałampijew, Jurij Bielenkij oraz przedstawiciel Niezależnych Związków Zawodowych Feoktistow.

Czołówka opozycji odbyła spotkanie z regionalnym kierownictwem BNF i inteligencją białoruską w siedzibie białoruskiego Kulturalno-Oświatowego Funduszu "Baćkauszczyna". Tegoż samego dnia parlamentarzyści spotkali się ze społecznością miasta na sali wydziału Biało-

Lider opozycji parlamentarnej Zenon Poźniak w Grodnie

Ciąg dalszy na str.2

Nowy prezydent miasta

3 listopada br. na sesji Grodzieńskiej Miejskiej Rady Deputowanych dokonano wyboru przewodniczącego Grodzieńskiej Miejskiej Rady Deputowanych został nim Henryk Krupienko.

H. Krupienko - Polak, urodził się w 1955 r. we wsi Zarica rejonu Grodzieńskiego. Ukończył Grodzieńskie chemiko-technologiczne technikum i białoruską Politechnikę. Początkowo pracował jako technik, potem był głównym inżynierem Grodzieńskiej filii "Bielkalgasprajekt". Następnie pracował jako kierownik mieszkaniowo - eksploatacyjnego Zarządu m. Grodna. Od 1987r. do dnia dzisiejszego był zastępcą przewodniczącego Komitetu Wykonawczego Rady Deputowanych rejonu Październikowego w Grodnie. Od bieżącej sesji jest nowym prezydentem miasta.

W drodze do odrodzenia

Oddział Oświaty przy Zarządzie Głównym ZPB zorganizował w Grodnie dla uczniów klas VIII-XI polskie liceum niedzielne w Średniej Szkole nr. 6, w dwu grupach wiekowych, prowadzone przez nauczycieli z Polski. Zajęcia z języka polskiego, literatury, historii i polskiej kultury, odbywają się w każdą niedzielę od godz. 10.00. Do liceum zgłosiła się młodzież z Grodzieńszczyzny. W trakcie organizacji są kolegium nauczycielski języka polskiego dla nauczycieli z Białorusi oraz polskie niedzielne przedszkole dla dzieci w wieku 5-6 lat i starszych. Zajęcia przedszkolne będą odbywały się w Domu Polskim przy ulicy Dzierżyńskiego,32 i prowadzić je będą nauczyciele z Polski.

Wszystkich chętnych zapraszamy do udziału w naszych poczynaniach nad odrodzeniem świadomości narodowej.Wielu z nas jeszcze nie włączyło się w tę ideę odrodzenia, Język "Oswobodziciel" uczynił z nas narzędzia, pozbawił honoru narodowego , uczynił zwykłymi "zjadaczami chleba", ludźmi , którym jest obojętne jakiej są narodowości i w jakim języku rozmawiają. Ta tragedia narodowa dotyczy nie tylko nas Polaków, ale i Białorusinów, Żydów i Tatarów, więc wszyscy musimy się zastanowić ,,jak mamy żyć dalej ?

Czy chcemy sobie i naszym dzieciom zgotować podobny los jaki przypadł po 17 września 1939 r. naszym ojcom i dziadom , czy będziemy odradzali swój język ojczysty.

Nas działaczy ZPB bardzo niepokoi fakt, że wielu jeszcze Polaków nie korzysta z możliwości kształcenia dzieci po polsku w szkołach lub na zajęciach fakultatywnych, nie otwiera swoim dzieciom możliwości kształcenia się na uniwersytetach w Polsce, czy nawet to, że w Grodnie, gdzie mieszka prawie 60 tys. ludności polskiego pochodzenia gazetę "Głosu znad Niemna" prenumeruje tylko trochę więcej jak 1000 osób.

A nasza gazeta pełni przecież nie tylko rolę społecznego przewodnika, ale także rolę oświatową i kulturalną, ponieważ jej treści są tej tematyce poświęcone. Gazeta wzbogacała naszą wiedzę i oświatową , i historyczną, i literacką.

Do podobnych inicjatyw zapraszamy inne rejony i obwody naszego Związku. Postaramy się służyć pomocą w organizowaniu nauki.

Bożena Guziewicz

❒ 29 października w Wilnie spotkały się delegacje rządowe Białorusi i Litwy, na czele których stali premierzy Wiaczesław Kiebicz i Adolfas Szlezeviczius. Podczas rozmów dużo uwagi poświęcono perspektywom współpracy gospodarczej. Osiągnięto także porozumienie w kwestiach dotyczących utworzenia wspólnego banku, dzierżawy sanatorium "Biełaruś", wykorzystanie parku w Kłajpedzie i in. Strona litewska postanowiła odroczyć wprowadzenie wiz wjazdowych dla obywateli Białorusi do 1 stycznia 1994 r.

❒ W Moskwie odbyła się uroczystość poświęcenia Kazańskiego Soboru, który został niedawno odbudowany. Świątynia to była zniszczona 60 lat temu.

❒Niedawno spotkały się delegacje wojskowe Białorusi i Ukrainy. Omawiano problemy współpracy w dziedzinie wojskowości na rok 1994 r.

❒Obecnie z Rosji do Białorusi można przesłać przekazem pocztowym 20 tys. rubli, w odwrotnym kierunku - 15 tys.

❒Prezydium Rady Najwyższej Republiki Białoruś wydało uchwałę "O środkach wzmożenia walki z przestępczością".

❒Federacja Związku Zawodowego Białorusi skierowała do Rady Najwyższej list, w którym wyraża żądanie wyznaczenia terminu wyborów do najwyższego organu władzy państwowej. Za przedterminowymi wyborami opowiedziało się 738 tys. osób.

❒W Moskwie i jej okolicach grasują dziesiątki grup młodocianych przestępców wywodzących się z milionowego środowiska uciekinierów z byłych republik Związku Radzieckiego.

❒W Centrum Domu Oficerów odbyła się impreza "Pieśni przyjaźni", w której udział wzięli, autorzy oraz wykonawcy z Białorusi, Rosji i Ukrainy.

❒Wiza wjazdowa do Litwy kosztuje 5 dolarów, wiza tranzytowa - 3 dolary.

❒W listopadzie w Homlu odbędzie się wystawa towarów powszechnego użytku, na której przedstawione zostaną wyroby zakładów Homla i Radomia (Polska).

❒29 października podczas obrad Zgromadzenia Ogólnego ONZ odbyły się wybory niestałych czonków Rady Bezpieczeństwa. Z państw Europy Wschodniej o jedno miejsce ubiegały się Czechy i Białoruś. W wyniku dwóch głosowań do Rady Bezpieczeństwa weszły Czechy. Oprócz tego w skład Rady na okres 2 lat wybrano Argentynę, Nigerię, Oman, Ruandę.

❒Białoruś i Japonia podpisały porozumienie o współpracy w dziedzinie nierozprzestrzeniania broni jądrowej.

❒W Mińsku otwarto Szlachecki Uniwersytet Kultury.

❒Tablice ku czci żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza - uczestników walk 1939 r. oraz generała Franciszka Kleeberga, odsłonięto i poświęcono w Katedrze Polonijnej Wojska Polskiego.

❒ 21 października teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie obchodził swój stuletni jubileusz. Teatr ten zajął trwałe miejsce w dziejach polskiej kultury.

❒ Tysiące banknotów o nominale 100 marek niemieckich wyprodukowali i wprowadzili do obiegu fałszerze z Gdańska.

❒Rząd litewski podjął uchwałę na mocy, której kraj został podzielony na 12 regionów. Każdy region będzie miał swego przedstawiciela, który będzie kontrolował zgodność działań samorządów z prawem.

❒ Mieszkańcy Wilna będą płacili za każdy metr sześcienny wody gorącej po 2,16 Lt, za zimną wodę - 0,44 Lt.

❒ Na Litwie minimalny poziom utrzymania wynosi 36 litów miesięcznie na jednego mieszkańca. Minimalne uposażenie miesięczne - 40 litów.

❒ Mieszkańcy Litwy, nie posiadają przyrządów do ewidencji energii cieplnej będą płacili po 0,5 lita za metr kwadratowy powierzchni ogólnej mieszkania w czasie sezonu ogrzewania.

Liderzy opozycji w Grodnie

Ciąg dalszy ze str.1

ruskiej Filologii i Kultury Uniwersytetu Grodzieńskiego

W czasie imprezy działacze opozycji poddali ocenie obecną sytuację gospodarczo-polityczną w Republice oraz przedstawili podstawowe punkty własnego programu wyprowadzenia kraju z kryzysu.

Wystąpienie Walentyna Gołubiewa i Zenona Poźniaka zawierało ostrą krytykę rządu Wiaczesława Kiebicza. Zdaniem parlamentarzystów rząd nie tylko nie podjął się przeprowadzenia podstawowych reform rynkowych, ale swoją postawą wobec inicjatyw opozycji faktycznie blokował wszystkie poczynania w tym kierunku. Właśnie z przyczyny lekceważenia ogólnych reguł przekształcenia systemu gospodarczego oraz przez podporządkowanie interesów państwa politycznym interesom byłej nomenklatury, Białorusi wystąpił kryzys.

Mówiąc o straconych szansach, Zenon Poźniak powołał się na pozytywny przykład krajów Nadbałtyckich, które po wprowadzeniu własnej waluty, potrafiły w krótkim terminie stabilizować ją, zahamować inflację i dokonać niezbędnych zmian strukturalnych w gospodarce.

Liderzy BNFu podkreślili, że swiadome zrzeczenie się reform, a mianowicie: wprowadzenia własnego systemu kredytowo-finansowego, przekształceń gospodarczych według potrzeb rynku wewnętrznego, wprowadzenie prywatnej własności ziemi oraz coraz większe uzależnienie od Rosji poprzez surowce paliwowe i kredyty, graniczy ze zdradą państwowości i interesów narodowych.

Takie postępowanie może być wytłumaczone jedynie przywiązaniem byłej nomenklatury, stanowiącej większość w rządzie i parlamencie,do idei odrodzenia ZSRR.

Chociaż niedawne wydarzenia moskiewskie zachwiały nadzieję na realizację tej idei, polityczne priorytety białoruskiej władzy zostały niezmienne.

W tej sytuacji opozycja parlamentarna widzi jedyne wyjście w niezwłocznej dymisji obecnego rządu i utworzeniu rządu przejściowego, ewentualnie koalicyjnego.

Pierwszorzędnym zadaniem nowego rządu byłoby podjęcie kroków na ocalenie niezależności państwa i przeprowadzenie zasadniczych reform rynkowych. W tej chwili opozycja ma przygotowaną koncepcję gospodarczego rozwoju państwa. Składa się ona z poszczególnych programów: prywatyzacji, reformy cen, założenia własnego systemu finansowo-kredytowego, strukturalnej przebudowy władzy. W trakcie opracowania znajdują się programy: zabezpieczenia paliwem i walki z przestępczością.

Zenon Poźniak ostrzegł, iż idea przeprowadzenia nowych wyborów, według starej, nie demokratycznej, ordynacji wyborczej, może być wykorzystana przez nomenklaturę dla ponownego objęcia władzy. W związku z tym, przede wszystkim trzeba dążyć do przyjęcia przez parlament nowej ordynacji.

Przedstawiciele BNF odpowiedzieli na liczne pytania Grodnian. Na pytanie jaki byłby stosunek przyszłego rządu, złożonego z przedstawicieli opozycji, do mniejszości polskiej, Walentyn Gołubiew powiedział, iż BNF nie podziela ludzi według narodowości, wyznania, stanu socjalnego i td. przyznając wszystkim obywatelom Białarusi równe prawa. Nie mniej, każda grupa narodowościowa, zdaniem Gołubiewa powinna mieć wszystkie warunki do zaspokajania swoich potrzeb kulturalno-oświatowych i religijnych.

L. M.

Za Białoruś suwerenną

Już jak informowaliśmy przedstawiciel ZPB wziął udział w Konferencji niekomunistycznych i antyimperialnych sił na Białorusi 16 października br. W imieniu Polaków na Konferencji wystąpił członek Rady Naczelnej ZPB prezes mińskiego obwodowego oddziału Tadeusz Tarasiewicz. Niżej zamieszczamy tekst jego przemówienia.

Szanowni Państwo!

W imieniu Prezesa Związku Polaków na Białorusi p. Tadeusza Gawina i Rady Naczelnej ZPB pragnę przekazać serdeczne pozdrowienia i życzyć uczestnikom Konferencji Sił Niekomunistycznych i Antyimperialnych na Białorusi sukcesów owocnej pracy.

Związek Polaków na Białorusi nie jest organizacją polityczną, jednakże problemy jakie zaistniały w naszym kraju nie mogą nie dotyczyć również polskiej ludności na Białorusi. My, Polacy, jesteśmy także częścią narodu białoruskiego. Narodu, który wiele wycierpiał od reżimu totalitarnego. Reżimu, który zdeptał i zniszczył kulturę i język moich rodaków na Białorusi. Dobrze pamiętamy te okropności.

Mamy tutaj na tej ziemi jednakowe problemy,wspólny los. Nasza kultura i język, jak i wasza są na granicy zniszczenia. Polacy także ulegli znacznej rusyfikacji. Wszystko to jednoczy nas z narodem białoruskim. Polska ludność na Białorusi nigdy nie stanie się kartą przetargową w rozgrywkach imperialnych przeciwko niepodległości naszej wspólnej ojczyzny.

Od samego początku swego istnienia ZPB postawił sobie za cel nie tylko odradzanie polskiego języka i kultury pośród rodaków na Białorusi lecz również i współpracę ze wszystkimi ruchami i nurtami demokratycznymi na naszej ziemi. niejednokrotnie potwierdziliśmy to swoim działaniem. Związek Polaków wypowiedział się przeciwko istnieniu byłego Związku Radzieckiego. Liderzy ZPB nawoływali rodaków przeciwko zachowaniu ZSRR podczas referendum. Aktywiści Związku zbierali podpisy w sprawie rozwiązania Rady Najwyższej Białorusi i przeprowadzenia nowych wyborów.

Uważamy, że Białoruś powinna być krajem suwerennym i niezależnym, w którym powinny być zagwarantowane prawa mniejszości narodowych, dotyczące ich języka, kultury, stowarzyszeń społecznych oraz przedstawicielstwa w systemie władzy Republiki.

Związek Polaków niejednokrotnie oświadczał i nadal wypowiada się, że jedynym językiem państwowym na terenie Białorusi powinien być język białoruski, przy jednoczesnym stworzeniu należytych możliwości dla rozwoju języków mniejszości narodowych. Jesteśmy zwolennikami reform rynkowych w gospodarce naszego kraju. Zdecydowanie sprzeciwiamy się udziałowi Białorusi w systemie bezpeczeństwa zbiorowego krajów WNP.

Uważamy, że na zmianę obecnego rządu powinien przyjść rząd zaufania narodowego, składający się z przedstawicieli demokratycznych partii politycznych, związków zawodowych, przedstawicieli organizacji mniejszości narodowych oraz przedsiębiorców.

Wyrażam nadzieję, że wszystkie organizacje demokratyczne, ruchy i nurty znajdą siły by się zjednoczyć w dziele przeciwstawienia sie powrotowi na Białoruś komunistycznego i imperialnego totalitaryzmu.

Dziękuję za uwagę.

Do nauczycieli języka polskiego

Klasa VII

Powtórzenie programu klasy VI

Główne i drugorzędne człony zdania; jednorodne człony zda- nia. Wołacz. Znaki przestankowe w zdaniach. Zdania proste i zło- żone/podstawowe przypadki poznane w kl.VI/. Przecinek w zdaniu złożonym przed spójnikami i zaimkami.

Mowa zależna i niezależna. Znaki przestankowe przy mowie niezależnej.

Rozpoznawanie poznanych części mowy.

Czasownik

Wiadomości ogólne o czasowniku. Bezokolicznik.Znaczenie i podstawowe cechy gramatyczne czasownika /odmiana według czasów, osób i liczb/. Rola czasownika w zdaniu. Czasowniki dokonane i niedokonane. Formy osobowe. Użycie czasów. Czas teraźniejszy. Pisownia zakończeń czasu teraźniejszego. Czas przeszły. Czas przyszły. Tryby czasowników. Odmiana czasowników w trybie oznajmującym. Użycie trybu przypuszczającego. Odmiana czasownika w trybie przypuszczającym. Pisownia cząstek-bym;-byś;-by. Formy trybu rozkazującego. Pisownia czasowników w trybie rozkazującym. Pisownia nie z czasownikami. Strony czasownika. Czasowniki przechodnie i nieprzechodnie. Formy nieosobowe. Sposoby tworzenia czasowników. Czasowniki jednokrotne i wielokrotne /albo częstotliwe/. Ich tworzenie za pomocą opowiednich przyrostków i przedrostków / siadać - siadywać,płakać -popłakiwać itd/.

Synonimy i antonimy czasowników mówić, otoczyć, płakać i in.

Kultura języka

Poprawne używanie czasowników z przedrostkami /np, przesadzać = sadzić roślinę gdzie indziej, przenosić kogoś na inne miejsce, przejaskrawiać, przebierać miarę; przemówić = zwracać się mówiąc, odwoływać się do czyjegoś rozsądku, uczucia; porosnąć = zarosnąć. obrosnąć, puścić kiełki/.

Rzeczownik.

Sposoby tworzenia rzeczowników. Najważniejsze przyrostki i przedrostki rzeczowników, ich znaczenie, pisownia, użycie.

Rzeczowniki zdrobniałe i zgrubiałe. Ich pisownia. Pisownia nie z rzeczownikami. Umiejętność dobierania synonimów rzeczownikowych. Rzeczowniki złożone, ich znaczenie,pisownia,użycie.

Kultura języka

Paprawne twarzenie rzeczowników, za pomocą przedrostków i przyrostków. Nazwy osób według ich pochodzenia lub miejsca zamieszkania oraz ich synonimy /np. krakowiak, krakowianin, warszawiak, warszawianin i in./

Przymiotnik

Znaczenie przymiotnika i jego podstawowe cechy gramatyczne. Rola przymiotnika w zdaniu. Zgodność przymiotnika z określanym rzeczownikiem w rodzaju, liczbie i przypadku. Rodzaj męski, żeński i nijaki przymiotników w liczbie pojedynczej; forma męskoosobowa i niemęskoosobowa w liczbie mnogiej.Odmiana przymiotników. Stopniowanie przymiotników /stopniowanie regularne, nieregularne i opisowe/. najważniejsze przyrostki przymiotników oraz ich pisownia /-owy,-any,-ski,-szy, lub -ejszy,-cki,-dzki,-wski/. Sposoby tworzenia przymiotników. Przymiotniki złożone, ich pisownia. Pisownia nie z przymiotnikami. Deklinacja przymiotnikowa rzeczowników.Synonimy i antonimy przymiotnikowe.

Kultura języka

Prawidłowe użycie stopni przymiotników /bardziej grzeczny = grzeczniejszy = najgrzeczniejszy; przymiotniki stopniowane tylko w sposób prosty, np. ładny, ładniejszy, najładniejszy; przymiotniki stopniowane tylko opisowo, np. mokry, bardziej mokry, najbardziej mokry/. Poprawne użycie przymiotników złożonych.

Liczebnik

Znaczenie i podział liczebników. Rola liczebnika w zdaniu. Odmiana liczebników głównych. Odmiana liczebników złożonych. Liczebniki zbiorowe, ułamkowe i porządkowe, ich odmiana. Odmiana liczebnika z rzeczownikiem. Tworzenie liczebników, ich pisownia. Cechy gramatyczne ltczebników.

Kultura języka

Poprawne odczytywanie daty.Odczytywanie tekstów z liczebnikami. Umiejętność poprawnego użycia liczebników.

Zaimek

Znaczenie zaimków i cechy gramatyczne. Podział zaimków ze względu na znaczenie. Rola zaimku w zdaniu. Odmiana zaimków osobowych, dzierżawczych, wskazujących pytających, względnych. Forma męskoosobowa i niemęskoosobowa zaimków. Użycie zaimków enklitycznych. Pisownia zaimków.

Kultura języka

Poprawne użycie formy męskoosobowej i niemęskoosobowej zaimków.

Podstawowe wymagania programowe do klasy VII

Uczniowie powinni umieć: -rozpoznawać przerobione w kl VII części mowy, analizować poznane cześci mowy z punktu widzenia gramatyki, budowy i tworzenia wyrazów, prawidłowo tworzyć i stosować w mowie formy gramatyczne przerabianych części mowy;

-poprawnie pisać szerokostosowane w mowie wyrazy według zasad pisowni przerabianych w kl VII;

-odmieniać czasowniki, rozróżniać formy: męskoosobawą i niemęskoosobową;

-stosować w zdaniu stroną czynną i bierną czasowników.

Szanowna Redakcja

Otrzymałem gazetę "Głos znad Niemna" z artykułem T.Malewicza "Przyszłość żołnierzy AK zależy od nas".Ja, Grabowski Kazimierz, urodziłem się i zamieszkałem w Lidzie do 1943 r. Wiosną 1943 r. razem z bratem wstąpiłem do oddziału AK pod dowództwem p. por. Czesława Zajączkowskiego ps. "Ragner" 77 p. piech. Walczyłem pod pseudonimem "Student"w kompanii "Allego". W naszym oddziale zawsze był "Kotwicz"(p. puł.Kalenkiewicz). Wiele potyczek *stoczyliśmy z Niemcami, rozbrajaliśmy bunkry, robiliśmy zasadzki na żandarmerię. Pod miasteczkiem Belica wystrzelaliśmy oddział żandarmerii niemieckiej. Zdobyliśmy dużo broni, samochody spaliliśmy. Pod samą Lidą przy pomocy miejscowych ludzi rozbroiliśmy załogę przeciwlotniczą.*

Latem 1944 r. dostaliśmy rozkaz iść pod Wilno, jednak nie było nam dane dojść do celu. Rozbroili nas nasi "oswobodziciele"i pomieścili w ruinach zamku w Miednikach. Potem powieziono nas do Kaługi do 361 pułku zapasowego. Wywierano na nas nacisk, abyśmy złożyli przysięgę na wierność ZSRR. Powiedzieliśmy, że my złożyliśmy już przysięgę na wierność swojej Ojczyzny i drugiej przysięgi nie możemy składać. Po tej odmowie zdarto z nas ubranie , a dano łachmany i wywieziono do lasu pod Moskwę piłować drzewa. Norma w dzień wzrastała, nocą przyjeżdżały pociągi i musieliśmy ładować to drzewo do wagonów. W troje podjęliśmy ucieczkę. Wszystko szło dobrze do Orszy, tam nas zatrzymano i osądzono na 10 lat oraz pozbawionio praw obywatelskich na 3 lata i powędrowałem na Kołymę do kopalni złota. Dopiero się zaczęło piekło! Sam nie zdaję sobie sprawy jak wytrwałem i zostałem przy życiu. Stamtąd się nie wracało. Głód, okrutne mrozy. Nie wyganiano do pracy, jeżeli termometr wskazywał 51^0. Odpracowałem 7 lat i 3 miesiące. Zarobiłem "zaczoty"(za 1 dzien jeżeli masz 151% wypracowanej normy zaliczali 3 dni).

Do Lidy już nie wróciłem . Mamusia nie miała środków do życia, wyjechała do syna, który był księdzem pod Głębokim. W 49 r. ks.

Jana Grobowskiego osądzono na 25 lat. Dom nasz w Lidzie zabrano, upaństwowiono. W zeszłym roku składałem podanie do prokuratury o rehabilitację, jednak otrzymałem odpowiedź odmowną. Na aktach mojej sprawy widnieje napis :"Biełopolski bandit".Za nasze młode życie pełne poświęceń dostaliśmy" piękne" miano" bandit". Pamięć po nas zostawiliśmy we wsi Nieciecz, mogiły młodych chłopców i wysoki krzyż dębowy, na którym napisano:"Dla ciebie Polsko". Przepraszam, że się rozpisałem, ale to wszystko wyciska łzy.

Załączam serdeczne pozdrowienia wszystkim moim rodakom i dzięki za gazetę w której każdą literkę całuję.

Kazimierz Grabowski

KALENDARZ religijny

16 listopada - Uroczystość NMP matki Miłosierdzia (Ostrobramskiej)

18 listopada - bl. Karoliny Kózkowny

20 listopada - św. Rafała Kalinowskiego

21 listopada - uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata (Ofiarowanie NMP)

Brama Ostra jest Jej tronem

Dziewico Matko, prowadź mnie i wspieraj, abyśmy zawsze żyli jak prawdziwi synowie i córki Kościoła Twojego Syna i przyczyniali się do utrwalania tu na ziemi cywilizacji prawdy i miłości, zgodnie z wolą Boga i dla Jego chwały.

Amen

" Według czynów każdemu zapłaci... " (Hi 34,11)

Polityka ZSRR wobec Kościoła Katolickiego w świetle metod, jakimi była dokonywana, jest dobitnym objawem całej antyreligijnej linii politycznej.

By nasi czytelnicy mogli sobie wyobrazić wymiar barbarzyństwa, dokonanego na wierze i wielowiekowej kulturze narodu proponujemy referat Ryszarda Brykowskiego, wygłoszonego swojego czasu na sesji naukowo-konserwatorskiej ARS sakra et restauratio, zorganizowanej przez komisję Episkopatu ds. Sztuki Sakralnej i klasztor o.o. Paulinów na Jasnej Górze.

Część I

Konferencje 3-ch wielkich mocarstw w Techeranie, Jałcie i Poczdamie sankcjowały wyniki niemiecko-bolszewickiego układu na skutek którego ZSRR zatrzymał 52% powierzchni Państwa Polskiego , na której według stanu z 1939r. mieszkało 13 ooo ooo obywateli polskich.

Poza nowymi granicami kraju zostało wielowiekowe, bogate i różnorodne dziedzictwo kulturowe polskiego narodu. Pozostały tysiące pomników i pamiątek historycznych, setki kościołów i kaplic, dziesiątki różnorodnych prywatnych, kościelnych i państwowych zbiorów muzealnych, bibliotek i archiwów.

Niestety, w minionym pięśdziesięcioletnim okreśie powojennym, żadna instytusja działająca w Kraju lub Obczyźnie, nie podjęła się zebrania danych na temat strat w dziedzienie kultury, poniesionych przez naród polski, na rzecz wielkiego "sojusznika". Nie podjęto prób obliczenia tych strat, pomimo, że rejestr taki prowadzono i częściowo opublikowano w odniesieniu do starat w dziedzinie kultury spowodowanych przez niemieckiego najeźdźcę.

Tymczasem istniejaca na ten temat dokumentacja jest rozproszona i fragmentaryczna, zaś w pamięci ludzkiej po pięśdziesięciu latach zacierają się szczegóły, a świadkowie odchodzą na zawsze coraz bardziej zwartym szeregiem.

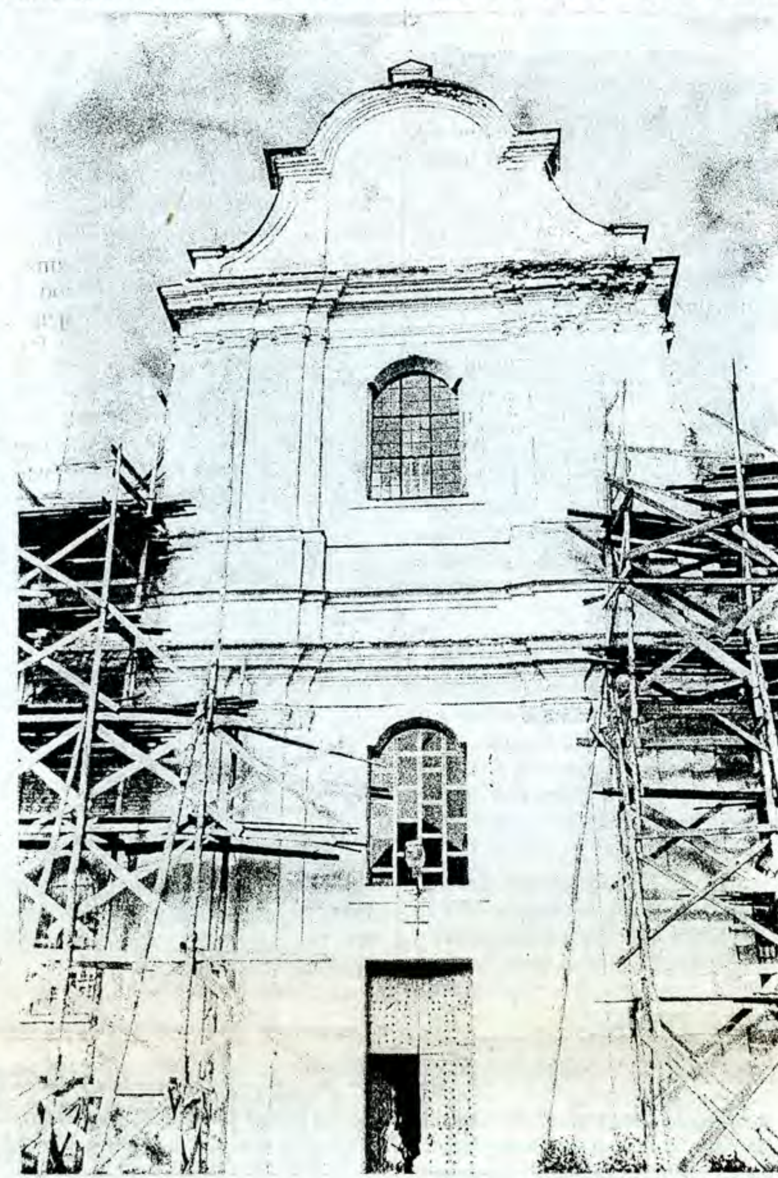
Poza granicami Polski w 1945r. pozostały cztery stolice archidiecezjalne: Lwów, Łuck, Pińsk, Wilno; w całosci obszar diecezji łuckiej, prawie w całości diecezji lwowskiej, pińskiej i wileńskiej, 1/3 obszaru diecezji przemyskiej i jeden dekanat diecezji łomżynskiej.

Według wstępnych obliczeń na utraconych obszarach pozostały 1804 kościoły parafialne, w tym 4 katedry. Zdecydowaną większość stanowiły kościoły zabytkowe (1).

Katedra wilenska wraz z 86 kościołami parafialnymi znalazła się w radzieckiej republice litewskiej, gdzie sytuacja Kościoła Katolickiego w porównaniu z sytuacją na Białorusi, a zwłaszcza na Ukrainie, była przez cały okres odmienna - niewątpliwie lepsza, co nie oznacza, że dobra. W dalszych rozważaniach losy tych świątyń nie będą brane pod uwagę.

W roku 1945 nastąpił trzeci exodus kościoła katolickiego ze Wschodu - polskiego kościoła katolickiego.. Pierwszy łączy się z porozbiorowym okresem, drugi z rewolucją bolszewicką.

Na podstawie opracowania Staniaława Litaka można obliczyć, że w 1972r. na przedrozbiorowym obszarze, który znajduje sie obecnie poza aktualnymi wschodnimi granicami

Holszany. Kościół Franciszkanów. Fot. Waniukiewicz

Polski, ale z równoczesnym wyłączeniem diecezji żmudzkiej i kurlandzkiej, tzn. ówczesnych granicach diecezji kamienieckiej, kijowskiej , lwowskiej, łuckiej, smoleńskiej i wileńskiej było 750 kościołów parafialnych. Rząd carski w pierwszym okresie porozbiorowym wprowadził w stosunku do Kościoła Katolickiego politykę, którą można określic mianem "tolerancyjnego przymusu", przechodzącego stopniowo we wrogie nastawienie. Popowstaniowe represje radykalnie zmniejszają liczbę kapłanów i świątyń, jednak pod koniec ubiegłego stulecia, pomimo wciąż wrogiego stanowienia władz carskich, udaje się polskiemu społeczeństwu odbudować częściowo wtan posiadania kościoła katolickiego; zwłaszcza żywiołowo następuje to na Białorusi, po carskim ukazie tolerancyjnym w roku 1905.

W momencie wybuchu bolszewickiej rewolucji w 1917r. na obszarach dwóch ukrainskich diecezji - kamienieckiej i łuckożytomierskiej - było 208 kosciołów parafialnych - zaś na białoruskich obszarach diecezji mińskiej i mohylewskiej - 161; razem 369 kościołów parafialnych.

Trzeba powtórzyć: 1917r. pod panowanie bolszewickie dostało się na Wschodzie 369 kościołów parafialnych, w 1930r. - 1084, łącznie ponad 1450 samych tylko parafialnych świątyń. Brak bowiem wciąż danych statystycznych dotyczących kościołów filialnych, kaplic cmentarnych, publicznych, prywatnych oraz kosciołów klasztornych. Liczba wszystkich kosciołów była zapewnie większa o ponad 100%. Świadczą o tym dane, zresztą również bez kościołów klasztornych - znane dla diecezji kamienieckiej: było tam 101 kościołów parafialnych, 12 kościołów filialnych, 50 kaplic cmentarnych, 33 kaplice publiczne i 23 kaplice prywatne (dworskie) - razem 219 budowli sakralnych.

Stosunek władz bolszewickich do religii był od początku jasny i jednoznaczny. Komunizm uważał religię za "opium narodów" i wytrwale przez lat 73 dążył do jej zniszczenia. Nie zawsze jednak bolszewicka polityka była w stosunku do religii, jak zresztą i w innych dziedzinach, stała i konsekwentna. Bywała bowiem aż do ostatnich dni, w poszczególnych okresach wielkiego kraju, uzależniona od stopnia poczucia siły przez miejscową komunistyczną władzę.

W pierwszym okresie swych rządów komuniści uderzyli nie w świątynie i owczarnie, ale w pasterzy i w materialny byt kościoła.

Księży zastraszono aresztowaniami, torturami i wyrokami, zmuszając do ucieczki lub dobrowolnego opuszczenia kraju, ostatecznie deportowano. Zawsze starano się jednak przedstawiać zarzuty, nawet najbardziej absurdalne, aby tą drogą zachwiać zaufanie i podkopać autorytet duchowieństwa.

Świątyń jeszcze nie zamykano, lecz rabowano i przy okazji profanowano. Rabowano w świetle bolszewickiego prawa, przy zmuszanych do asystowania świadkach. Były to tzw. urzędowe rekwizycje na rzecz głodujących, na sieroty i szpitale. Z ołtarzy, obrazów, skarbców, nawet dachów znikały cenniejsze przedmioty i materiały. Odmowa wydania równała się oskarżeniu o "wrogość dla ludu", "aspołeczną postawę" i "antypaństwową działalność".

W kwietniu 1992r. ze skarbca katedry w Kamieńcu Podolskim zabrano: "Krzyż złoty wagi 6 i 3/4 funta z brylantami, 2 złote monstrancje, srebrną statuę wieży częstochowskiej, 2 lichtarze srebrne, pałasz Wołodyjowskiego ze złotą rękojeścią", a z wierzy kościoła ormiańskiego zerwano srebrną blachę zaś, z kościoła O.O. Dominikanów blachę miedzianą.

Niekiedy zabrane rzeczy Komitety Parafialne mogły wykupić - oczywiście za kwotę znacznie przewyższającą ich rzeczywistą wartość, ale niebawem następowała kolejna rekwizycja i wszystko rozpoczynało sie od nowa.

W 1922r. na mocy dekretu Komisarzy Ludowych z 12 września przejęto na własność socjalistycznego państwa świątynie wszystkich wyznań. Teraz przystąpiono już do jawnej walki z religią. Nastąpiły masowe aresztowania pozostałych księży oraz służby kościelnej i aktywniejszych wiernych. Wraz z kolektywizacją i łamaniem często zbrojnego oporu, odbierano równocześnie będące pod opieką ludności koscioły. Więkrzość przeznaczano na nowe cele użytkowe, a to automatycznie pociągało za sobą zniszczenie w pierwszej kolejności całego wyposażenia świątyń, nieraz o niezwykle cennych walorach. Najtragiczniejszy był los kościołów przeznaczonych na domy kultury i kluby kształcenia ateistycznego. Do roku 1939 wszystkie kościoły na Białorusi i Ukrainie zostały zamknięte.

W grudniu 1939r. na obszarach "oswobodzonych spod panowania polskich panów" próbowano w jednorazowej cichej akcji zamknąć świątynie wszystkich wyznań chrześcijańskich. Zdecydowana postawa ludności - nieustające wielodniowe nabożeństwa - udaremniły ten zamiar. Rozpoczęto aresztowania księży i deportację ludności na Sybir.

Ryszard Brykowski

PATRON SYBIRAKÓW

Na I Zjezdzie Delegatów Związku Sybiraków, który odbył się w styczniu 1991r. w Modlinie, uchwalono, iż patronem łagierników, zesłańców, wszystkich tych, którzy przybywali na nieludzkiej ziemi będzie błogosławiony Rafał Kalinowski - to imię przybrał w zakonie Józef Kalinowski. Urodził się 1 września 1835r. w Wilnie w domu podominikańskim obok klasztoru. Pierwsze nauki - przyszły Sybirak - pobierał w Instytucie Szlacheckim, gdzie ojciec Rafała początkowo był profesorem, a później dyrektorem. Uczyli Rosjanie, wykłady prowadzone były po rosyjsku, kościoły były zamienione na cerkwie, klasztory na więzienia. W takich warunkach pomoc słowa duchowego byla otuchą. Józef wraz ze szkolnymi kolegami chodził spowiadać się do kościola dominikanów. Nauki średnie ukończył pomyślnie - mówiono, że jest nie tylko zdolny i pilny, ale także subtelny i skromny. W swoich pamiętnikach pisze, że: "wszystko tu jest obce i obojętne". Po ukończeniu Instytutu chciał studiować w Inżynierskiej szkole Budowy Drog i Mostów w Petersburgu. Do Szkoły jednak się nie dostał. Wstąpił do wojska i rozpoczął służbę w Mikołajewskiej Szkole Inżynieryjnej, uczelni wojskowej o statusie akademickim. W roku 1856 kończy naukę i otrzymuje stopień porucznika. Życie w Petersburgu nie odpowiada mu - przenosi się do pracy, nadzoruje linię kolejową z Kurska przez Kijów do Odessy. Niedługo jednak tam pracuje - gdyż roboty zostały przerwane.

22 stycznia 1863r. wybuchło powstanie. Jako fachowy, wyszkolony oficer regularnej armii wiedział, że szlachetny poryw skazany jest na zgubę. Był w rozterce, gdzie jest jego miejsce. Pragnął pozostać Polakiem, ale był też zawodowym oficerem armii rosyjskiej, której przysięgał. Kalinowski wystąpił z podaniem o dymisję, aż wreszcie w maju 1863r. otrzymuje zgodę. Pojechał do Warszawy, gdzie oddal się do dyspozycji Rządu Narodowego. Przekazał plany twierdz rosyjskich w Królestwie i na Litwie. Został naczelnikiem wydzialu wojny na obszar Litwy. Gdy przybył do Wilna, trafił na ekzekucję przyjaciela Zygmunta Sierakowskiego, bezpośredniego dowódcy sił powstańczych na Litwie. Oficjalnie przyjął posadę nauczyciela, lecz prawdziwym celem była reorganizacja wladz i podporządkowanie Rządowi Narodowemu w Warszawie. Kalinowski był odpowiedzialny za łączność z oddziałem powstańczym i zaopatrzenie. Tymczasem działania patriotów słabły, rozpoczęły się aresztowania. W ręce Rosjan trafił Kalinowski - aresztowany w nocy z 24 na 25 maja 1864r. uwięziony został w klasztorze dominikańskim w Wilnie. W oczekiwaniu na śledztwo pogrąża się w gorącej modlitwie do Boga, klęcząc w celi słucha muzyki organów dochodzących zza grubych murów.

Pisze słynny list do Murawiowa, wskazuje na błędy obu stron, proponuje ułozenie stosunków opartych na religii. U Boga prosi o sprawiedliwość i miłosierdzie. List dotarł do Murawiowa i przez to prawdopodobnie od tej pory ten nie podpisał ani jednego wyroku śmierci.

Tymczasem rozpoczęły się przesłuchania. Kalinowski zdecydowanie bierze na siebie odpowiedzialność, mimo, że sędziowie byli mu bardzo przychylni. Pada wyrok śmierci. Jednak później zamieniono go na 10 lat katorgi na Syberii. pozbawiony zostaje rang, szlachectwa i praw obywatelskich. Rozpoczęła się długa droga przez Moskwę, Perm, Tumień, Irkuck. Miejscem przeznaczenia miały być nerczyńskie kopalnie złota za Bajkałem. Było jedno z najstraszniejszych miejsc katorgi syberyjskiej. Gubernator Irkucka postanowił jednak inaczej. Skreślił w papierach na nazwę Nerczyński i napisał USOL. Była to wyspa na rzece Ankarze,a na niej warzelnie soli. Kalinowski pracuje, a jednocześnie uczy dzieci współtowarzyszy niedoli, ponieważ niektórzy zesłańcy przybyli tu z rodzinami. Car ogłasza amnestię, część więźniów opuszcza solną wyspę - wreszcie zdejmują kajdany. Po czterech latach Kalinowski opuszcza wyspę Usole i zamieszkuje w Irkucku. Tu również udziela korepetycji opiekuje się chorymi, samotnymi, opuszczonymi. Przyjeżdża do Warszawy spotyka tu wielu przyjaciół i towarzyszy z Syberii. Przyjmuje posadę opiekuna syna księcia Czartoryskiego, jest dla niego ojcem, opiekunem i pielęgniarzem (syn Czartoryskich był chory na gruźlice), jeździ z nim po całej Europie. Gdy chłopak wraca do zdrowia, Kalinowski postanawia wstąpić do klasztoru, jest to jego decyzja podjęta już na Syberii. W 1877 roku zostaje kormelitą i przybiera imię zakonne Rafał. Przebywa w klasztorze w Austrii, na Węgrzech i Czarnej k/Krakowa. Jakiś czas przebywa w Wadowicach, lecz znów powraca do Czarnej. Lata spędzone w zakonie spotęgowały jeszcze niezwykłość tego człowieka. Słynął jako spowiednik. Przed Jego konfesjonałem staly kolejki wiernych, cierpliwie oczekujące na przybycie Ojca Rafała. Zmarł w roku 1907 w wieku lat 72.

W czasie drugiej pielgrzymki do Ojczyzny w 1983r. Jan Paweł II ogłosił na Krakowskich Błoniach Sługę Bożego Ojca Rafała Kalinowskiego - błogosławionym. 17 listopada 1991r. błogosławiony Rafał , patron Sybiraków, został ogłoszony świętym.

Klara Rogalska

Z ŻYCIA ZPB

MIŃSK
Wspomnienia po latach

Mieszkam w Mińsku, a wypisuję sobie gazetę "Głos znad Niemna" dlatego, że jestem z tamtych stron, a jeśli dokładnie to urodziłam się w rodzinie Baków w Lifówce, rejonu nowogródzkiego. W 1938 roku wyszłam za mąż do Mikulicz w rejonie baranowickim za Józefa Pansewicza. Po śmierci męża w 1988 roku, córka zabrała mnie do siebie do Mińska, ponieważ tam otrzymała wykształcenie i pracę.

Teraz już mam 76 lat. Często bywam w Mińsku w kosciele na Kalwarii, gdzie kapłanem jest ksiądz Albert. (nazwiska nie znam)

On to i proponował tę polską gazetę swoim parafianom.

Bardzo chętnie czytam tą gazetę i podoba mi się w niej to, że jest w niej dużo o religii, o kapłanach, o Panu Bogu.

Piszę ten list dlatego, że chcę zwrócić uwage Redakcji na osobę księdza z czasów wojny, o. Jana Jezierskiego,Kapłana z parafii Horodyszcze rejonu baranowickiego.

Pamiętam księdza z tego czasu, kiedy dawał nam ślub w Nowogródku, w 1938 roku, gdzie był wikarym, potem został przeniesiony do parafii Horodyszcze.

Był to jeszcze młody ksiądz,bardzo pobożny,gorliwy pełen zapału i energii. Bardzo życzliwy dla ludzi i usłużny.

Ale w latach 1943-1944 w Horodyszczu i jego okolicznych miejscowościach został utworzony batalion z zezwolenia Niemców, niby przeciwko partyzantom, ale w rzeczywistości był to batalion Polaków przeciwko Niemcom.

Ktoś z nich zdradził i Niemcy (dokładnie nie pamiętam daty,zdaje się, że było to w maju 1944 r.) w jedną noc wszystkich aresztowali.

Tylko kilka osób zdołało się ukryć, ale i tych prawdopodobnie potem partyzanci rozstrzelali.

W tę noc aresztowali także księdza Jana Jezierskiego.

Oficjalnie to ksiądz nie był w tym batalionie, ale kto wie...

Wszystkich aresztowanych umieszczono w karc-łagrze Kołdyczewo. Opowiadali mi znajomi, że jechali drogą z Kołdyczewa do Baranowicz i widzieli, przy drodze więźniów, a z nimi i księdza Jana Jezierskiego, jak pod pilnym okiem straży rąztrząsali nawóz rękami, było to w Zielone Świątki.

Tak przetrwało jakiś czas, gdy 22 lipca 1944 roku sowiecka armia zajęła nasze terytorium.

Na kilka tygodni przed wyzwoleniem Niemcy zdążyli wybić wszystkich więźniów w Kołdycewie, a było ich kilka tysięcy. Sowiecka władza dała zezwolenie na rozkopanie tych transzei z rozstrzelanymi w celu rozpoznania swoich bliskich.

Była to ciężka i straszna praca, ponieważ były to miesiące letnie i ciała martwych już się rozłożyły.Trudno było je rozpoznać. Niektórzy rozpoznawali ciała tylko po rzeczach osobistych.

Ciało księdza Jana Jezierskiego było nad podziw czyste,świeże i nietknięte rozkładem. Parafianie przywieźli i pogrzebali zwłoki koło kościoła w Horodyszczu.

Piszę o tym na podstawie opowiadań miejscowej ludności. Myślę, że jeżeli Redakcję zainteresuje mój list i osoba śp. ks. Jana Jezierskiego może w Horodyszczu znaleźć świadków tych wydarzeń,chociaż wielu z nich już zmarło, inni wyjechali do Polski.

Przepraszam za omylki, za wstawianie ruskich liter. Po polsku nie pisałam już więcej niż 50 lat. Piszę lewą ręką, ponieważ prawą rękę straciłam w młócarni na swoim gospodarstwie w 1944roku.

Życzę Redakcji owocnej pracy! Bardzo bym chciała wiedzieć coś więcej o życiu i śmierci ks. Jana Jerzewskiego.

18 .IX. 1993 r.

Pansewicz Zofia.

Od redakcji: *Serdecznie dziękujemy księdzu Albertowi z kościoła na Kalwarii w Mińsku za propagowanie naszej gazety wśród parafian i prosimy o dalsze apele w naszym imieniu.*

Bardzo prosimy o informacje dotyczące treści listu Pani Zofii, gdyby ktoś ze świadków opisanych przez p. Zofię zdarzeń, mógł udzielić szczegółowych informacji na temat ks. Jana Jezierskiego bylibyśmy bardzo wdzięczni i moglibyśmy zaspokoić ciekawość Pani Zofii, która mimo sędziwego wieku posiada tak wspaniałą pamięć, i interesują ją tak odległe, i wstrząsające zdarzenia.

Bardzo dziekujemy Pani Zofio za tak pięknie po polsku napisany list.

Gościmy Prezesa Macierzy Szkolnej w W. Brytanii

Od dnia trzydziestego sierpnia do czwartego września 1993 r. gościem naszego miasta był znany inżynier z Wielkiej Brytanii pan Ryszard Gabrielczyk, który brał udział w Międzynarodowym spotkaniu kół przemysłowców "Wschód - Zachód" w ramach Międzynarodowego Tygodnia Nauki i Biznesu.

Ryszard Gabrielczyk jest znanym architektem, autorem wielu projektów zrealizowanych nie tylko w Anglii, lecz również w Stanach Zjednoczonych, Japonii, Polsce. Wśród najbardziej wybitnych jego prac jest Pomanik Ofiarom Katynia w Londynie. Zamiast jednego zaplanowanego referatu "Biznes nie zna granic" pan Ryszard na prośbę organizatorów wygłosił jeszcze kilka odczytów, które wywołały ogromne zainteresowanie wśród uczestników spotkania.

Ryszard Gabrielczyk jest również znany w Wielkiej Brytanii i w Polsce jako Prezes Polskiej Macierzy Szkolnej. Ta organizacja społeczna, ciesząca się uznaniem w całym świecie, już od czterdziestu lat zajmuje się kształceniem Polaków na emigracji i jest kuratorem wszystkich polskich niedzielnych szkół w Anglii i we wszystkich krajach, w których zamieszkują Polacy.

W czasach powojennych w Anglii znalazło się wielu Polaków: byli to oficerowie Armii Krajowej, ich rodziny, lotnicy byłych legionów 303 i 304, polska inteligencja, która wyemigrowała z kraju.

Polska Macierz Szkolna za Granicą powstała w 1959 roku. Celem tej organizacji było udzielenie pomocy dzieciom, urodzonym na emigracji, w sprawie nauczania języka ojczystego i kultury. Pierwszym Prezesem tej organizacji został generał Anders. W czasach przedwojennych generał Anders był kuratorem oświaty ludowej w Nowogródku.

Gość z Londynu

BRZEŚĆ

W ciągu czterdziestu lat swojej pracy Polska Macierz Szkolna nauczyła i wychowała tysiące Polaków, którzy aczkolwiek urodzili się na emigracji, mówią po polsku, znają historię, kulturę swoich przodków, szanują piękno polskiego folkloru. Polska Macirz Szkolna układa i drukuje swoje podręczniki, naukowe pomoce poglądowe dla nauczycieli i ma cztery czasopisma. PMS I jest organizacją społeczną i utrzymuje się z dobrowolnych składek swoich członków.

Pan Ryszard Gabrielczyk po raz pierwszy zwiedził nasz kraj. Dlatego jest rzeczą naturalną, że interesowała go oświata polska i życie Polaków w Brześciu. W czasie wolnym od pracy na konferencji zwiedził on Klub Przyjaciół Polski pod kierownictwem pani Aliny Godunowej w Centrum Młodzieży, gdzie już od siedmiu lat dzieci z Brześcia uczą się języka polskiego, historii, kultury. Równie bardzo serdecznie witał Pan Gabrielczyk polski zespół folklorystyczny "Karolinka" pod kierownictwem pana Jana Trzeciaka.

1 września Ryszard Gabrielczyk spotkał się z członkami Zarządu Oddziału miejskiego im. R.Traugutta Związku Polaków na Białorusi. Wieczorem tego samego dnia dla wszystkich uczestników Międzynarodowego spotkania "Wschód - Zachód" w Gentrum Młodzieży odbył się uroczysty koncert, w którym udział wzięła młoda generacja Polonii Brześcia. Goście mieli okazję posłuchać polskich piosenek, zobaczyć polskie mazurki, oberki i polonez w wykonaniu "Karolinki", co wywołało wybuch emocji wśród obecnych na sali i wielki aplauz. Na pożegnanie pan Gabrielczyk zabrał głos, żeby wyrazić swoje zaskoczenie i wzruszenie.

2 września Prezes Macierzy Szkolnej był gościem Gentrum

Nauczania Języka Polskiego dla Dorosłych, który prowadzi pani Tamara Karcelewa. Będąc ogromnie zainteresowany działalnością tej placówki polonijnej Ryszard Gabrielcryk zasięgnął dokładnej informacji o pracy Centrum. Między innymi została omówiona kwestia współpracy Gentrum z Macierzą w Londynie.

Następnego dnia gość z Anglii spotkał się ze studentami wydziału historycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Brześciu i wygłosił referat o resorcie oświaty narodowej w Wielkiej Brytanii. Oprócz tego, dużo ciekawego słuchacze dowiedzieli się o działalności M. Tatcher. W końcu spotkania Ryszard Gabrielczyk odpowiedział na liczne pytania.

W tym samym dniu nasz gość odwiedził 1 i 2 polskie klasy w średniej szkole numer 9. Uczniowie i nauczyciele polskich klas otrzymali w darze podręczniki i czasopisma, wydane przez Polską Macierz Szkolną. Mimo to, że program pobytu był tak intensywny i nasycony, pan Gabrielczyk zwiedził Brześć i okolice, wyjechał również do Skoków, Wysokiego, Wołczyna.

Żegnając się z Brześciem Ryszard Gabrielczyk oświadczył, że jest bardzo zadowolony ze swojej podróży, że otrzymał ciekawe propozycje o współpracy i żywi nadzieję na przyszłe kontakty. Dodał również, że czuł się jak u siebie w domu, ponieważ przyjmowano go wszędzie bardzo serdecznie i z niezwykłą sympatią, a pogoda czymś przypominała angielską.

Natalia Martusiuk
Brześć

Z optymizmem patrzymy w przyszłość

BORYSÓW

Wielu chętnych do nauki języka polskiego jest w Borysowie. Pomimo oporów władz oraz przeciwdziałań ze strony przeciwników naszego odrodzenia narodowego w tym roku szkolnym naukę języka polskiego rozpoczęły dzieci polskiego pochodzenia w szkołach nr. 10, 13 i 22. Już od trzeciego roku działają w tym kierunku szkoły nr. 2 i 9. Wykładaniem języka trudni się 5 nauczycieli, Polakow i Białorusinów, wszyscy oni są aktywnymi członkami ZPB. Są to p.p.Anatol Sawicz, Natalia Poworotnaja, Olga Nikitina, Aleksander Abramowicz, Irena Sakowiec. Zatrudniamy obecnie i będziemy nadal zatrudniać miejscowych nauczycieli, ponieważ nie stać nas na sprowadzenie fachowców z Polski.

Z moich badań wynika, że w naszym mieście jest wiele dzieci pochodzenia polskiego. Np. w szkole nr. 10 do nauki języka zgłosiło się ponad 50 osób, w jednej ze starszych klas takich dzieci było ponad połowę. Podobna sytuacja jest w innych szkołach Borysowa. Wniosek stąd jest prosty :nie bacząc na prześladowania w niedalekiej przeszłości żyje jeszcze duch narodu. Właśnie tym dzieciom powinniśmy dopomóc w pierwszej kolejności.

Włodzimierz Przesmycki.
Prezes Oddziału ZPB w Borysowie.

Polacy proszą o pomoc

JEZIORY

Niedaleko Grodna w pięknej miejscowości położonej wśród pól, lasów i jezior, leży miasteczko Jeziory. W tym miasteczku skromnym, istnieją dwie świątynie - cerkiewka i kościółek-kapliczka, dla ludności prawosławnej i katolickiej. W miasteczku istnieje Oddział Związku Polaków na Białorusi, którego prezesem jest p. Czesława Mieczkowska. Aktywistka i działaczka społeczna, wśród tamtejszych Polaków. jest wice dyrektorem szkoły średniej w Jeziorach. Na zapotrzebowanie miejscowej ludności polskiej zostały otwarte klasy polskie. Wielu tamtejszych dzieci zgłosiło się na lekcję języka polskiego, które prowadzi p. Aniela Gorzna, nauczycielka przybyła ochotniczo z Polski. Tą drogę w imieniu Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Grodna i Wilna w Warszawie, oraz w imieniu własnym, jako korespondent "Głosu znad Niemna" składamy serdeczne podziękowanie dla paii Czesławy Mieszkowskiej i dla pani Anieli Górznej. Oraz wielkie dzięki przedstawicielowi Rady Gromadzkiej w Jeziorach panu Wiktorowi Sobolewskiemu za pomoc w organizacjach społecznych dla tamt. ZPB. Jednocześnie gorąco apelujemy do władz Rady Gromadzkiej o udostępnienie salki "kącika" dla Polaków w klubie kołchozowym. Do dnia dzisiejszego odmawiano działaczom kultury polskiej podobnego "kącika" polskiego. Mamy nadzieję, że władze sielsowietu przyjdą z pomocą. Tak jak to czynią przy budowie kościoła pw. Jezusa Króla. Mamy nadzieję, że Zarząd Główny ZPB i wydział oświaty w Grodnie, zwrócą się do władz miejscowych Rady Gromadzkiej w Jeziorach o udostępnienie miejsca w klubie dla zebrań koła ZPB. Albowiem władze RB gwarantują pełną demokrację narodowościom zamieszkałym na terenie Białorusi.

P. Trambowicz

Uśmiech Emeryta

Na zachodnich rubieżach Polski, leży miasteczko Człuchów. Położone wśród lasów i otoczone pierścieniem jeziora Rychnowy. Miasto liczy zaledwie 20 tys. mieszkańców. Dziś ma ono sporo emerytów. Urząd miasta w Człuchowie, na czele z panem burmistrzem Aleksandrem Sugierą - przyszli z pomocą starszym ludziom. W budynku byłego żłobka, urządzono tak zwany Dzienny Dom Pobytu. Ufundowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie. Wchodzimy do miłego pomieszczenia domu emeryta. Są w nim kilka salek, między innymi -świetlica. Jest wyposażona w telewizor kolorowy, video, czasopisma i tp.

Dla przypomnienia odtwarzałem dla emerytów video-kasetę z życia kresowiaków na ziemi grodzieńskiej. Jak żyją Polacy w Brześciu, Grodnie i Wilnie. Nie jednemu emerycie - kresowiakowi łezka się w oku zakręciła . Apeluję do wszystkich ośrodków domu emeryta na Białorusi , żeby wzięli przykład z polskiego domu dziennego jakim jest Człuchów . Dla zainteresowanych podaję adres:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
77-300 w Człuchowie - Polska
Plac Bohaterów 2
Dzienny Dom Pobytu.

P. Trambowicz.

Szczęśliwej drogi

W przedszkolu nr. 59 odbyło się ślubowanie pierwszej polskiej klasy. Na tą uroczystość zostali zaproszeni goście z oddziału oświaty ZG ZPB,rodzice, druga i trzecia polska klasa szkoły nr. 3. Przy dzwiękach poloneza Ogińskiego, parami uczniowie wkraczali na środek sali. Pierwszoklasiści przygotowali ciekawy program artystyczny, miejsce w której miały utwory klasyków oraz współczesnych poetów polskich.

Ślubowania pierwszoklasistów dokonała kierownik oddziału oświaty ZPB Teresa Kryszyn,która tradycyjnie pasowała każdego ucznia, za pomocą ogromnego ołówka. Od tej chwili dzieci poczuły się prawdziwymi uczniami.

Po ceremonii ślubowania każde dziecko otrzymało upominki, ufundowane przez ZPB.

Na środek sali wyszli drugo i trecioklasiści ze szkoły średniej nr. 3, którzy przywitali swoich młodszych kolegów piosenkami i wierszami. Dużo ciekawych atrakcji zorganizowała również administracja przedszkola nr. 59. Na spotkanie z nowymi uczniami przybyli bohaterowie ulubionych bajek oraz cieszący się sympatią dzieci Miki Mouse z Dysneulandu.

Po uroczystości ucieszeni pierwszoklasiści dzielili się swoimi wrażeniami z kolegami i rodzicami.

Rozmawiam z nauczycielką Heleną Kowalewską:

Bardzo się cieszę ,że moje dzieci są już prawdziwymi pierwszoklasistami. Na początku miałam dużo problemów. Nie wszystkie dzieci rozumiały język polski, niektóre nie miały z nim dotychczas żadnego doczynienia, lecz bardzo mi pomogła szczera chęć tak rodziców, jak i samych dzieci aby poznać swój język ojczysty. Dzisiaj oprócz zajęć z dziećmi, organizowaliśmy również lekcje języka polskiego dla dorosłych. Mam nadzieję, że język naszych dziadów będzie panował w każdym domu polskim

Irena Artisz.

GRANICA

Przedostanie się poza granice byłego ZSRR nigdy nie było rzeczą łatwą. Zwłaszcza od czasu gdy z hukiem zatrzasnęła się "żelazna kurtyna", na długo izolując "budowlanych szczęśliwej przyszłości"od cywilizowanego świata.

W kręgu WOPistów dotąd panuje tęsknota za tym zbawiennym czasem, gdy na dworcach i przejściach panowała cisza, albowiem właścicielami paszportów zagranicznych stawali się jedynie nieliczni szczęściarze- posiadacze nieskazitelnego (według KGB) życiorysu.

Zmieniły sie czasy i w tej chwili wolny obywatel ze Wschodu swobodnie wkracza do zaszokowanej Europy, ciągnąc za sobą nie tylko własny wózek z "towarem", ale i własną kulturę bytu, obyczaje, swój system wartości, a nawet swoją mafię.

Jak wygląda w tej sytuacji granica, jak sobie radzą funkcjonariusze Straży granicznej ? Swoje doświadczenie postarałam się uzupełnić poprzez rozmowę z przedstawicielami dowództwa WOPu po białoruskiej i polskiej stronie.

-Co, czy kto w tej chwili sprawia straży granicznej najwięcej kłopotów na odcinku granicy polsko-białoruskiej ?

Podpułkownik Henryk Dąbrowski-naczelnik Wydziału Kontroli Ruchu Granicznego Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej:

Ta większa swoboda,która zapanowała od kilku lat, spowodowała większy ruch na granicy i naturalnie dodatkowe problemy.

W tej chwili najwięcej kłopotów mamy nie przez obywateli białoruskich czy polskich , tylko przez przedstawicieli krajów trzecich :Chińczyków, Koreańczyków, Pakistańczyków czy Wietnamczyków.

Poprzez granicę wschodnią przebiega trasa emigracyjna na Zachód, dlatego tak dużo jest podobnych faktów na wszystkich jej odcinkach, zarówno litewskim, ukraińskim i rosyjskim.

Metody nielegalnego przekraczania są różne : z paszportami sfałszowanymi i wcale bez paszportów ,chowanie się w specjalnych skrytkach w pociągach i samochodach, próby przedostania się poprzez "zieloną" granicę.

Tych prób przekraczania granicy poza przejściami jest bardzo dużo, znacznie więcej niż kiedyś . Na szczęście w osobie naszych białoruskich kolegów mamy dobrych partnerów , którzy są fachowcami i zachowują dobre tradycje ochrony granicy z lat minionych.

-Jak często zdarzają się próby przemytu broni, narkotyków, materiałow promieniotwórczych ?

Ppk. H. D. Najczęściej spotykamy się z bronią gazową, wiezioną z Zachodu na Białoruś. Przemyt narkotyków jest rzeczą rzadką, chociaż zdarzają się próby przewozu w rodzaju leków, co jest trudne do natychmiastowego zidentyfikowania. Jesli chodzi o zabezpieczenie techniczne to jesteśmy wyposażeni w nowoczesny sprzęt, pozwalający wykrywać materiały wybuchowe, broń, materiały promieniotwórcze i narkotyki.

Niestety, na porządku dziennym spotykamy się z nawozami sztucznymi, które są promieniotwórcze. Na przykład, sole potasowe, wiezione do Polski,mają poziom promieniowania trzykrotnie przewyższający naturalne tło.

-Czym różni się praca SG na przejściu w Kuźnicy Białostockiej od, na przykład, pracy w Świecku czy w Kołbaskowie ? Co można zrobić, by skrócić czas postoju w kolejkach ?

Ppk. H.D. Robimy wszystko ,by dorównać przejściom na naszej granicy zachodniej. Instalujemy nowoczesny sprzęt, rozbuduwujemy przejścia. Celom skrócenia czasu postoju ma służyc wspólna odprawa celna i wspólna kontrola. Ale jest ona wspólna tylko, jesli chodzi o miejsce pracy. Natomiast, nasze przepisy celne, zdecydowanie się różnią, więc załatwienie wszystkich formalności pochłania dość dużo czasu.

-Jaki problem w tej chwili jest najbardziej dotkliwy dla WOP białoruskich ?

Podpułkownik Paweł Chodakowski-naczelnik Wydziału Kontroli Granicznej oddziału WOP w Grodnie.

Na granicy nigdy nie było zbyt spokojnie ,ale dzisiaj, rzeczywiscie,ilość wykroczeń jest nieporównanie większa niż 5-10 lat temu. Jak widzimy, wina w tym nie tyle obywateli WNP, ile emigrantów. Jeżeli kilka lat temu mieliśmy kilkanaście prób nielegalnego przekroczenia granicy na rok ze strony obywateli Białorusi, to ta cyfra wcale się nie zmieniła. Cały kontyngent naruszycieli granicy stanowią obywatele Korei, Wietnamu, Pakistanu i in. krajów Azji Wschodniej, którzy uczyli się lub pracowali w ZSRR i nie chcą wracać z powrotem do swoich krajów.

Wykrywanie,wyłapywanie i przekazywanie tych ludzi władzom, związane jest ze sporym wysiłkiem i wydatkiem materialnym.

-Ostatnio mamy przykłady brutalnych przestępstw, dokonywanych na terenie Polski przez obywateli WNP. Czy można zidentyfikować i ująć na granicy tych, którzy uchodzą za "ruską mafię".

Ppk. P. Ch. Jezeli posiadamy informację, że ta czy inna osoba jest scigana przez organa śledztwa,będzie ona zatrzymana. Natomiast, mamy przypadki, gdy obywatel, przeciwko któremu nie mamy dowodów, przekracza granice legalnie, z paszportem , a na terenie Polski zaczyna swoją działalność przestępczą, jeśli zostaje ujęty, może być oddany do sądu, lub przekazany za naszym pośrednictwem władzom Białorusi.

Czy często obywatele WNP jadą za granicę z bronią ?

Ppk. P. Ch. Przeważnie mamy do czynienia z nielegalnym przewozem broni na Białoruś tak indywidualnie, jak i w ramach transakcji handlowych.

-Czy planuję się otwarcie nowych przejść granicznych ?

Ppk. P. CH. Zaprojektowane jest otwarcie punktu kontroli granicznej na lotnisku Grodno-Obuchowo,jest bowiem perspektywa powstania linii lotniczych: Grodno-Białystok, Grodno-Warszawa i Grodno-Gdańsk.

Prowadzone są prace rekonstrukcyjne na kanale Augustowskim, celem przywrócenia mu funkcji drogi wodnej, łączącej Polskę i Białoruś. Przewidywane jest wykorzystanie jej dla wymiany turystycznej i handlowej, a to będzie potrzebowało załozenia tam punktów kontroli.

-Jak wygląda dziś granica Białorusi z Litwą ?

Ppk. P. Ch. Jest na razie "przezroczysta" z przyczyn obiektywnych-odtwarzanie granicy z prawdziwego zdarzenia potrzebuje dużych inwestycji. Nie mniej kontrolowane są wszystkie trasy kolejowe i samochodowe i na miarę możliwości "zielona" część granicy. W tym celu utworzone zostały nowe oddziały WOP w Smorgoniach i Nowopołocku.

Pan major Jerzy Karpienko jest Komendantem Granicznej Placówki Kontrolnej w Kuźnicy. Pod jego opieką znajdują się przejścia kolejowe i samochodowe w Kuźnicy Białostockiej -jednym z najbardziej obciążonych punktów granicznych.

-Panie majorze, co stanowi główny przedmiot przemytu ?

Mjr. I. K. Nadal alkohol i papierosy, ale nie tylko. Nie brakuje innych artykułów,czasem bardzo niebezpiecznych.

-Czy mógłby Pan przytoczyć dobitny przykład skutecznego działania służb granicznych ?

Mjr. I. K. W lipcu b. r. został przez nas zatrzymany mieszkaniec Białegostoku, który usiłował przemycić do kraju towary na kwotę 400 mln. złotych. Transport zawierał 1000 kartonów papierosów, 300 butelek spirytusu "Royal", 750 butelek spirytusu pszenicznego, 750 litrów nawozów sztucznychi, rzeczy" drobne"w rodzaju 2 pralek automatycznych itd.

Tak oto wygląda dzisiaj granica polsko-białoruska.

Tłok, kolejki, wzajemne oskarzania, długie godziny w oczekiwaniu. Droga taka krótka i taka na razie trudna do pokonania.

Rozmawiała Laura Michajlik

Do Ziemi Obiecanej...

Spacerem po starym Grodnie

Człowiek nie znający swojej przeszłości jest podobny do drzewa bez korzeni.Niestety, to stwierdzenie pasuje do naszej rzeczywistości. Brak uświadomienia historycznego oraz swoich tradycji kulturalnych cechują teraźniejszy stan społeczny. Ostatnie przemiany związane z rozpadem Związku Sowieckiego oraz upadkiem jego mentalności imperialnej stały się kresem polityki totalitarnej w dziedzinie gospodarki i kultury. Chociaż do istotnych zmian bardzo i bardzo daleko. Społeczeństwo zostało na tyle dotknięte tymi zniekształceniami, że upiorna spuścizna komunistyczna będzie tkwić jeszcze nie w jednym pokoleniu. Przyśpieszenie tych procesów jest rzeczą trudną. Mentalność ludzka jest rzeczą niezwykła i na "odnowienie"jej potrzebne będzie nie jedno dziesięciolecie. Bez względu na wszystkie trudności i przeszkody nasza historia powinna wrócić do swoich prawdziwych "właścicieli".

Jedną z zapomnianych kartek naszych dziejów jest przeszłość ulic i placów grodzieńskich. Przeszłość, która ma pełne prawo historyczne na istnienie i bezpośrednie powiązanie z przyszłością. Mianowicie właśnie one w ciągu długich wieków historii były odzwierciadleniem tradycji kultyralnych miasta. Zdarzało się , że niejednokrotnie one traciły swoje imiona historyczne, a wraz z nimi znikała nasza samoistność. Nazwy placów i ulic Grodna zachowywały charakterystyczne dla miasta cechy jego życia, niepowtarzalne odrębności kulturowe. I tylko panowanie szablonów ideologicznych i dogmatów komunistycznych złamały więzi stuleci. Wyniki działania Miejskiej Komisji Toponimicznej lat ostatnich, skierowane na uporządkowanie nazw ulic i placów grodzieńskich są na razie bardzo skromne i systematyczne. Właściwe nazwy większości ulic starówki nie zostały zwrócone.

Chociaż jedną ze znacznych "ofiar" władz miejskich są ulice Engelsa (teraz Horodniczańska) oraz Krupskoj (teraz Stefana Batorego). Moim zdaniem, ta ostatnia miała szansę zachować jedną ze swoich nazw pierwotnych, bo nigdy tak - Stefana Batorego - nie nazywała się .Ulica ta miała nazwy (w kolejności chronołogicznej) : "ulica z Rynku na Podoł"(XVI i XVIII ww.), Bernardyńska (XVII i XIX ww.),Mieszczańska (druga połowa XIX w. - 1939 r.).W tym wypadku jedno jest absolutnie nie zrozumiałe: czy celem Komisji Toponimicznej było i jest zwrócenie nazw historycznych czy nadanie ulicam starówki po prostu nowych nie uwarunkowanych żadną przyczyną nazw. A dla dzielnego imienia króla Stefana miejsce na mapie Grodna zostałoby i tak znalezione.

"Osiągnięciem " Komisji są marudne tempa pracy, co robi ujemne wrażenie. Trudno ustalić i zgadnąć ile czasu jeszcze trzeba, ażeby miastu zostało zwrócone jego" oblicze" historyczne i kiedy mieszkańcy Grodna nareszcie odczują urok jego przeszłości.

Chcę przypomnieć rok 1931, kiedy to Komisja Rady Miejskiej zrobiła podobną sprawą nie wahając się. Jedynym, co pozostaje - przypomnieć sobie dzieje ulic i placów grodzieńskich.

Grodno wzmiankuje się w kronikach po raz pierwszy na początku XII-go,chociaż pierwotna osada na wzgórzu zamkowym została założona znacznie wcześniej, gdzieś na końcu wieku X-go początku XI-go. Nie wykluczone, że zrobili to książęta kijowscy podczas podboju ziem Jadziwingów. Wokół twierdzy mieściły się osady rzemieślnicze. Stałe walki o miasto, szczególnie najazdy Krzyżaków do końca XIII w. do początku XV-_go przeszkadzały normalizacji i rozwojowi życia miejskiego (handlu, rzemiosła, kontaktów kulturalnych), wynikiem czego miasto skupiało się wokół grodu grodzieńskiego i zajmowało nie wielką przestrzeń.

Czasy ponowania wielkiego księcia Witolda, a szczególnie zwycięstwo pod Grunwaldem zmieniły sytuację polityczną i gospodarczą. Polityka wielkiego księcia przyczyniła się do szybkiego rozwoju miasta, zaś Grunwald na długo wstrzymał nawałę krzyżacką. Dzięki Witoldowi został wzniesiony Zamek murowany oraz pierwszy kościół w mieście, nazwany Farą Witoldową. Rozpoczęło się urbanistyczne formowanie miasta , które wychodzi za obręby grodu oraz osad rzemieślniczych. Można przepuścić, że w końcu wieku XIV - początku XV zjawiły się następujące ulice grodzieńskie : Zamkowa, idąca od zamku do miasta, Wileńska (teraz Sowieckaja), Plebańska (teraz Oktiabrskaja), ulica wzdłuż Fary Witoldowej, Podolna, Mostowa oraz Rynek Miejski (teraz plac Sowiecki). Nie wykluczone, że w stanie swego formowania się znajdowały się ulice : Jezierska (teraz Marksa) oraz "ulica z Rynku na Podoł" (teraz ul. Stefana Batorego).

XV stulecie normalizuje życie miasta. W r. 1413 Gródno stało się miastem powiatowym województwa Trockiego, a w r. 1496 uzyskało pełne prawo magdeburskie czyli prawo samorządu miejskiego, według którego otrzymało możliwość wybudowania Ratusza.Znacznym impulsem rozwoju miasta oraz jego urbanistyczno-architektonicznej przestrzeni stały się rządy królowej Bony w XVI w. Już w połowie tego wieku miasto liczyło około 40 ulic, placów, dróg oraz gościńców :wśród nich Rynek oraz szereg ulic w części zaniemeńskiej. W końcu XVI w. ludność miasta wynosiła ponad 4 tysiące mieszkańców.

Jerzy Gordiejew

CDN

Przez nasze serca

Dzisiaj przed nami wszystkimi stoi pytanie :co straciliśmy i co wygraliśmy w wyniku suwerenizacji byłych radzieckich republik i wprowadzenie ograniczeń w reżymie celnym .

No więc, co wygraliśmy? Podobnie niezależność i nacjonalną armię (dla której ,niestety, nawet nie mamy umundurowania). Biało-czerwono-białą flagę i herb "Pogoni",-między innymi, taki sam co i u Litwinów.

A teraz trochę o stratach. Stratę godności ludzkiej zaczynasz odczuwać już na przejściu granicznym ,gdzie zarozumiali celnicy rozpoczynają swoją kontrolę. Słowa" przepraszam ", "proszę" w ich leksykonie nie mają miejsca. Oczywiście , że odczuwasz siebie człowiekiem nawet nie drugiej ,a niższej kategorii, nie jest zbyt przyjemne. Wyobraźcie sobie,otrzymaliście skierowanie do słynnego sanatorium "Białoruś" w Druskienikach , gdzie się leczą, między innymi, dzieci z czarnobylskiej zony, lecz którzy nie mogą kupić sobie zwykłych lodów lub cukierków, ponieważ wszystko się sprzedaje za !ity, centy lub dolary.

W sanatorium państwowym "Letuwa" , gdzie jechaliśmy na otwarcie wystawy utalentowanego malarza grodzieńskiego Aleksandra Larionowa, posunęli się jeszcze dalej, w tym roku można tam trafić tylko za dolary. Otwierając wystawę, Tatjana Radzwiłaczute, dyrektorka klubu sanatorium "Letuwa"powiedziała:

-Czwarty rok - sierpień - w Druskienikach nazywają miesiącem Larionowa. Już stało się to tradycją, że co roku przed urodzinami Cziurlonisa , prace A. Larionowa ozdabiają naszą salę i przyciągają gości naszego miasta. Jednak się obawiam, że tak nie zawsze będzie , ponieważ mamy komplikacje z celnikami i granicą. Mam nadzieję, że to w przyszłości nie będzie utrudniało naszej współpracy".

Z dobrze poinformowanych źródeł dowiedzieliśmy się ,że we wrześniu Litwa przechodzi na reżym wizowy. Niestety, w dalszym ciągu granice przechodzą przez nasze serca...

Ludmiła Cychun.

Poeta trzech generacji

Wybitny polski poeta, nieoceniony humanista, Leopold Staff urodził się 14 listopada 1878 roku we Lwowie. Tam studiował prawo i romanistykę, a w studenckim miesięczniku "Teka" drukował swoje pierwsze utwory. Debiutował w 1901 roku zbiorem wierszy "Sny o potędze", którym zwrócił na siebie uwagę krytyki i czytelników.

Początek twórczości Sztaffa przypada na okres Młodej Polski, czyli prąd artystyczny obejmujący lata 1890-1918, który zrywa z XIX wiecznym realizmem i odwołuje się do przeżyć emocjonalnych, intuicji i symboli.

Właśnie w zbiorze "Sny o potędze" wyraził poeta zainteresowanie życiem człowieka z jego wewnętrznymi doznaniami, przeciwstawiając dekadentyzmowi, wyrażającemu przekonanie o upadku kultury europejskiej. Staff wzywa do doskonalenia wewnętrznego człowieka, do podniesienia się z niemocy i bogacenia własnej indywidualności, czego przykładem może być wiersz: "Kawal".

Zgodnie z duchem epoki poeta wyraził przekonanie, że sens życia mieści się nie tylko w czynie, co w marzeniu o jego realizacji. W drugim zbiorze "Dzień duszy" znalazło się wiele wierszy symbolicznych, których przykładem może być znany powszechnie wiersz "Deszcz jesienny"

"O szyby dzeszcz dzwoni,
deszcz dzwoni jesienny
I pluszcze jednaki, miarawy, niezmienny,
Dżdżu krople padają i tłuką w me okno...
Jęk szklany... płacz szklany... i szyby w mgle mokną
I światła szarego blask sączy się senny...
O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny...

Staff znakomicie oddał w wierszu nastrój smutku i melancholii poprzez monotonię dźwięków i doskonały dobór środków artystycznych. Wiersz wyróżnia się kunsztowną melodyjnością, a powtarzający się refren to mistrzowstwo artystyczne symboli. W wierszu znalazło się również współczucie dla człowieka i jego nieszczęsnego losu.

Ten humanistyczny element stał się wyznacznikiem późniejszej poezji Staffa. Poeta dużo podróżował po Włoszech, Niemczech, Francji. Jeszcze podczas pobytu we Lwowie redagował serię wydawniczą "Sympozjon" zawierającą wybory z pism różnych filozofów i wybitnych pisarzy. Głęboka wiedza i znajomość świata zaowocowały w twórczości poety, pozwalały mu widzieć dobre i piękne strony życia ludzkiego, a przeciwności losu traktować jako nieodłączny składnik życia. Staff kontynuował w swej twórczości najlepsze tradycje humanistyczne, był łącznikiem między tradycją i nowymi prądami liryki naszych czasów.

Ten humanizm Staffa zaznacza się już wyraźnie w wierszu "Przedświew" pochodzącym z tomu "Gałąź kwitnąca" z 1908 roku

"Szedłem przez pola żniwne i
mogilne kopce,
Żyłem i z rzeczy ludzkich nic
nie jest mi obce."

Od 1918 roku zamieszkał w Warszawie, której został wierny aż do śmierci.

Kolejne zbiory wierszy "Ucho igielne", "Wysokie drzewa", "Barwy miodu" to program klasyka i hymanisty. Staff zyskiwał poczytności, uznanie i sławę.

Mat.

Ludność Polska na Ziemi Białoruskiej

IX

Pierwszy powojenny spis ludności w ZSRR odbył się w 1959 r. Uwzględnił on dwie cechy etniczne ludności: narodowość oraz język ojczysty. Ujawnił on na terytorium Białoruskiej SRR-8054,6 tys. mieszkańców, w tym spisano Białorusinów - 6 532,0 tys. oraz przedstawicieli pozostałych grup narodowościowych łącznie w liczbie - 1 522,6 tys. osób. W stosunku do danych prezentujących stan w 1931 r.(zob. tab. nr. 7) nastąpiły bardzo poważne zmiany w strukturze narodowościowej jak i w ogólnym potencjale demograficznym (zob. tab. nr. 3) Białorusi.

Tabela nr. 3

Zmiany struktury narodowościowej Ziemi Białoruskiej w okresie 1931 - 1959

Lp. Narodowości	Liczba ludności /w tys./ 1931	1959	Różnica między 1931-1959 w tys.	w %
1. Białorusini	6 060,0	6 532,0	+ 472,0	+ 7,8
2. Rosjanie	483,5	659,1	+ 175,6	+ 36,3
3. Polacy	1 155,2	538,9	- 616,3	- 53,3
4. Żydzi	723,5	150,1	- 573,4	- 79,2
5. Inni	154,6	174,5	+ 19,9	+ 12,9
Ogółem	8 576,8	8 054,6	- 522,2	- 6,1

Najwięcej Polaków zamieszkiwało obwód grodzieński. Na ogólną liczbę 20 rejonów, w dwóch rejonach Polacy przekraczali 80 % zaludnienia, w dwóch kolejnych- 50 % a w następnych pięciu ludność polska stanowiła od 25 % do 50 % ogólnego zaludnienia.

Najwięcej procentowo Polaków skupiało się w rejonie Raduń i Woronowo, które posiadały strukturę narodowościową świadczącą o pełnej dominacji ludności polskiej:

Polskie oblicze narodowościowe miały jeszcze trzy rejony a mianowicie: Lida, Szczuczyn, Wasiliszki.

Poważny odsetek ludności polskiej odnotowano w kolejnych pięciu rejonach: Grodno, Iwie, Wołożyn, Wołkowysk, Zelwa.

W tych dziesięciu rejonach obwodu grodzieńskiego tworzących jednolity układ przestrzenny przylegający do granicy białorusko-litewskiej, stanowiących wschodnią część historycznej Ziemi Wileńskiej oraz północną część Ziemi Grodzieńskiej zamieszkiwało 492 393 mieszkańców, w tym było Polaków - 227 802 (czyli 46,3 %), Białorusinów - 203 439 (41,3 %),Rosjan - 46 561 (9,4 %) oraz innych narodowości - 14 591 (3,0 %).

Do obwodu grodzieńskiego przylegał w 1959 r. obwód mołodeczański, który został później zlikwidowany i nie umieszczany w statystykach. Północno-zachodnie rejony tego obwodu stanowiły do II wojny światowej wschodnią część Wileńszczyzny i miały podobny charakter etniczny jak omówione poprzednio rejony obwodu grodzieńskiego. Dane spisu z 1959 r. wykazały, że w siedmiu rejonach tego obwodu ludność polska dominuje w sposób bezwzględny lub względny. Najbardziej polski charakter miał rejon Iwieniec i Świr (ponad 70 % Polaków), w dwóch następnych (Ostrowiec i Widze) ludność polska wyraźnie przeważała, zaś w trzech kolejnych (Postawy, Brasław, Duniłowicze) układ narodowościowy miał oblicze dualistyczne polsko-białoruskie, bez wyraźnej przewagi jednej z narodowości.

W wymienionych siedmiu rejonach obwodu mołodeczańskiego mieszkało w 1959 r. - 221 595 osób w tym: Polaków - 123 112 (55,6 %), Białorusinów - 72 227 (32,6 %),Rosjan - 19 976 (9,0 %) oraz innych grup narodowościowych łącznie - 6 280 osób (2,8 % ogółu ludności).

Po podsumowaniu danych narodowościowych z dziesięciu rejonów obwodu grodzieńskiego oraz z siedmiu rejonów obwodu mołodeczańskiego uzyskano następujące rezultaty: Liczba ludności całego wydzielonego regionu: 713 988 osób w tym mieszkańców narodowości polskiej:350 914 (czyli 49,1 % ogółu ludności),białoruskiej: 277 666 (38,6 %), rosyjskiej (9,3 %) oraz pozostałej - 20 871 (3,0 %). Na tym terytorium w okresie międzywojennym zdecydowanie przeważała ludność narodowości polskiej wyznania rzymsko-katolickiego. Po stratach wojennych oraz masowej repatriacji do Polski obszar ten stracił już jednolicie polski charakter. Niemniej jeszcze w 1959 r. Polacy posiadali wyraźną przewagę nad ludnością białoruską. Wyodrębniony zespół rejonów stykał się z rejonem solecznickim i wileńskim republiki wileńskiej, gdzie również przeważała ludność polska. Analizując przedstawione dane statystyczne należy zaznaczyć,że koniec lat 50-tych nie sprzyjał szczerej deklaracji narodowościowej. Przyznanie się do polskości przed urzędnikiem spisowym wymagało dużej odwagi. Pamięć deportacji i prześladowań była jeszcze bardzo świeża. Wielu mieszkańców tej ziemi wolało zataić swoją narodowość bojąc się konsekwencji karnych lub administracyjnych. Znane są przypadki wpisywania narodowości białoruskiej wbrew woli spisywanego. Faktyczna liczebność Polaków przypuszczalnie była wyższa. Uzyskany w takiej sytuacji rezultat dowodzi w pełni ukształtowanej świadomości narodowej polskiej wśród ludności katolickiej mieszkającej na pograniczu białorusko-litewskim.

Poza obwodem grodzieńskim, mołodeczańskim Polacy w większym bądź mniejszym rozproszeniu zamieszkiwali całe terytorium Białoruskiej SRR. Stosunkowo mało Polaków zamieszkiwało przygraniczny obwód brzeski. Na tym terytorium zawsze dominowała ludność białoruska wyznania prawosławnego. Dane analizowanego spisu ujawniły niewielkie skupienie Polaków w obwodzie brzeskim w rejonie Lachowicze (18,0 %) oraz w rejonie Baranowicze (16,7 %). We wschodniej części Białorusi zostały jedynie znikome resztki ludności polskiej.Bezwzględna eksterminacja w końcu lat 30-tych oraz późniejsze procesy asymilacyjne przyniosły w dużym stopniu zagładę polskiej ludności kresowej.

Piotr Eberhardt

CDN

KŁOPOTY BIBLIOTEKI

Redakcja naszego pisma otrzymała list, treść którego dotyczy pierwszego ośrodka kultury polskiej na terenie Grodzieńszczyzny, Biblioteki Polskiej przy ul. Popowicza 29. W liście padają niedwuznaczne oskarżenia pod adresem Związku Polaków w odsprzedanie biblioteki "bolszewikom". W celu wyjaśnienia sytuacji rozmawiam z Wiktorią Zaniewską, kierowniczką Biblioteki Polskiej.

Irena Artisz: "Czy rzeczywiście sytuacja z biblioteką wygląda aż tak tragicznie?"

Wiktoria Zaniewska: "Oczywiście że nie. W marcu 1992 r. w związku z powstałymi trudnościami finansowymi dotyczącymi utrzymania biblioteki została podpisana umowa pomiędzy prezesem Związku Polaków na Białorusi T. Gawinem a dyrektorem Głównej Biblioteki Miejskiej G. Rybałko o przekazaniu opiek nad Biblioteką Polską przy ul. Popowicza . Główna Biblioteka Miejska gwarantuje opłatę wszystkich rachunków, związanych z eksploatacją pomieszczenia, przyjęcie na etat wszystkich pracowników biblioteki oraz prowadzenie wstępnych przygotowań w celu przeniesienia Biblioteki Polskiej do normalnego pomieszczenia w latach 1993-94.

Uważam, że jest to bardzo słuszne rozwiązanie naszych problemów finansowych, nic na tym nie straciliśmy, lecz tylko zyskaliśmy, tym bardziej, że Biblioteka Polska pozostawiła za sobą prawo własności na fundusz książkowy.

Pracownicy Głównej Biblioteki Miejskiej często przychodzą, aby pomóc mi w uporządkowaniu nowodostarczonych książek, opiekują się Biblioteką, a ja osobiście otrzymuję w tej chwili stałą pensję w wysokości 30 tys. rb."

I.A. "Czy z powodu podpisania tej umowy nie zmniejszyła się liczba czytelników?"

W.Z. "Nie. Nasi czytelnicy rozumieją życiową potrzebę tej umowy. W porównaniu z rokiem 1992 liczba czytelników znacznie wzrosła. Naszymi stałymi czytelnikami jest młodzież oraz ludzie w starszym wieku, natomiast Polacy w wieku 30-50 lat niestety czytają znacznie mniej.

Korzystając z okazji chciałabym poinformować, że Biblioteka Polska posiada ciekawą i szeroką lekturę z zakresu kultury, historii, techniki itd., więc serdecznie zapraszamy swoich czytelników."

Rozmawiała Irena Artisz

SAAB - 900 Si

Samochody produkowane w Szwecji mają od wielu lat renomę aut bardzo trwałych i niezwykle bezpiecznych. Z ich "urodą" bywało natomiast gorzej. Linie nadwozi szwedzkich aut nie miały nagość zbyt wiele finezji, piękna i lekkości co jednak nie przeszkadzało, iż samochody te znajdowały wielu wielbicieli. Ze szwedzkimi autami podobnie było jak z samolotami, od których mało kto wymaga piękna. Najistotniejsze jest bowiem, aby powietrzna maszyna była niezawodna, bezpieczna, trwała i wygodna. Użyte porównanie z samochodami nie jest całkiem przypadkowe. Firma SAAB (pełna nazwa: Saab Automobile AB), która w ubiegłym miesiącu zaprezentowała dziennikarzom model roku 1994 "dziewięćsetki", powstała w 1937 roku w celu produkcji samolotów nazywając się wtedy: Svenska Aeroplan AB (stąd SAAB). Dopiero po zakończeniu drugiej wojny światowej przedstawiono produkcję na samochody. Pierwszym z nich był SAAB 92, którego prototyp zaprezentowano w 1947 r., a produkcję rozpoczęto dwa lata później. Od tego czasu SAAB wyprodukował wiele modeli samochodowych w ich oznaczeniu cyfrę "9" stanowiącą niejako uzupełniający znak firmowy. Co jednak ważniejsze, samochody Saab zaczęły cieszyć oko elegancką i ładną sylwetką. Po modelu 9000, linia nowej "dziewięćsetki", mimo zachowania pewnych firmowych tradycji, nawiązuje do panującej mody samochodowej.

BESTSELLER

Werbunek nie jest rzeczą prostą. Jak polowanie na sobole. Trzeba mierzyć prosto w oko, żeby nie zniszczyć futerka. Prawdziwy myśliwy nie ma z tym trudności. Wytropić sobola w tajdze - to dopiero wielka sztuka.

GRU poluje na ludzi mających dostęp do tajemnic. Jest ich nie mało. Sęk w tym, że doradcę prezydenta, konstruktora rakiet czy generała sztabowego oddzielają od nas goryle, zasieki, psy wartownicze. GRU poszukuje takich, którzy mają dostęp do poufnych informacji, a mieszkają samotnie, bez ochrony, nie mają przed sobą świetlanych perspektyw, nie inkasują zawrotnych honorariów i potrzebują pieniędzy. Jak ich znaleźć? Jak ich wyłuskać w morzu osobników stykających się z tajną informacją? Nie wiecie? Bo ja wiem! Teraz już wiem. Wpadłem na wyśmienity pomysł. Najgorzej, że w żaden sposób nie mogę dostać się do Nawigatora. Od wielu dni siedzi zaszyty w swoim gabinecie, jak w celi, nikogo nie przyjmuje. Pierwszy Zastępca chodzi wściekły jak pies. Lepiej nie zbliżać się do niego. On też prawie na okrągło przesiaduje w gabinecie dowódcy. Jest tam z nimi Piotr Jegorowicz Dunajec. Oficjalnie pełni funkcję wicekonsula, nieoficjalnie jest pułkownikiem GRU, zastępcą Nawigatora. Teraz do tego dobranego towarzystwa dołączył kontradmirał Bodnar - zastępca szefa I Zarządu GRU. Przyleciał do Wiednia w składzie jakiejś delegacji - cywilnej, ma się rozumieć. Delegacja nie widziała go w ogóle na oczy. Ma ważniejsze sprawy na głowie. Całe towarzystwo - generał, kontradmirał i dwóch pułkowników z rzadka tylko opuszcza gabinet, siedzą jak stachanowcy w kopalni. Czyżby atakowali nowy rekord świata? Żenia, piąty szyfrant, zanosi im do gabinetu posiłki - śniadanie, obiad, kolacje. Wynosi stamtąd pełne tace - na talerzach wszystko zimne, nietknięte; wynosi sterty filiżanek po kawie, piramidy niedopałków. Co się tam dzieje? Żenia, oczywiście, nie ma o tym zielonego pojęcia. Wszystkie szyfrówki do i od dowódcy przechodzą wyłącznie przez ręce Alekasandra Iwanowicza - pierwszego szyfranta. Ale ten ma zawsze kamienną gębę bez wyrazu. Nie ma wątpliwości: chodzi o tak zwaną "lokalizację wsypy". Wszystko zdaje się wskazywać, że tym razem wsypa jest poważna. Trzeba odcinać wszelkie nici, które mogłyby naprowadzić policję na trop. Do gabinetu wzywani są pojedyńczo najlepsi z najlepszych wikingów rezydentury, a po krótkim instruktażu znikają na kilka dni. Nie mam pojęcia, co robią w tym czasie. Jedno pewne: zacierają ślady. Jak? Można się tylko domyślać. Wręczają agentom pieniądze i paszporty: wiej do Chile, wyrywaj do Paragwaju, szmalu starczy ci na całe życie. Nie wszyscy mają takie szczęście. W tej grze stawką jest bezpieczeństwo GRU. Czy potężna organizacja zdoła, jak zawsze, pozostać w cieniu, czy też jak KGB i CIA stanie się łupem sensacyjnych, bulwarowych gazet? GRU musi za wszelką cenę oddalić się w mrok, dlatego energicznie przecina nici. Ktoś w nagrodę za lata wiernej służby z przeraźliwym krzykiem wpada pod pociąg. Ktoś utonął w kąpieli. Każdemu może się przydarzyć. Najczęściej dochodzi do wypadków samochodowych. GRU, jak anakonda, nigdy nie zabija dla przyjemności. GRU zabija tylko w ostateczności, ale zabija pewnie i cyzto. Szarpie nerwy taka robota. Dlatego lepiej teraz nie zbliżać się do Pierwszego Zastępcy.

CDN

15, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.05, 21.35. Пад купалам сусвету. **8.15, 13.00, 17. 25.** Фільм-канцэрт. **8.40.** Дак. фільм. **9.30.** «Дзённыя зоркі». Маст. фільм. **11.00.** Духоўная спадчына. Перадача 1-я. **11.45.** Конны спорт. Спаборніцтвы на Кубак беларускай асацыяцыі па конегадоўлі. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** «Звераабой». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **16.05.** Мультфільмы. **16.55.** Гісторыя Беларусі. 8-ы клас. **17.55.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.10.** Размова з нагоды. (Гр.). **18.40.** Веснік гарсавета. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Брэст). **19.10.** Прэм ́ера дак. фільма Беларускага тэлебачання «След лёсу». **19.55.** «Мілы гай». Музычны фільм. **20.05.** Палітычны калейдаскоп. **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Спартыўны тэлекур ́ер. **22.05.** «Фенікс». Маст. фільм (Аўстралія). 4-я серыя. **23.05.** НІКа. Тэлевізійны дом кіно.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **17.55.** Гол. **18.25.** Документы и судьбы. **18.40.** Эхо недели. **19.10.** Как стать богатым. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Премьера художественного телесериала «Мелочи жизни». 23-я серия. **21.15.**— «Новая студия» представляет: Мужчина и женщина, Ату-брокер, Джем-сешн, Бомонд, Я. В перерыве — Новости. **00.05.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Мульти-пульти. **8.15.** Тишина № 9. 9.15. Устами младенца. **9.45.** А. Шнитке. «Ревизская сказка». **10.15.** Сам себе режиссер. **10.45.** Домашний экран. «Пять вечеров». **12.15.** Городок. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Киноповести. «Тишина». 1-я серия. **15.05.** Бизнес в России. **15.35.** Там-там новости. **15.50.** На пути к рынку. **16.05.** Трансросэфир. **16.50.** Спасение 911.17. 45. Как обустроить Россию. **18.15.** Творчество счастливых снов. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Детектив по понедельникам. «Лаки Страйк» представляет «Сенатское расследование». **20.20.** Хроно. **20.50.** «Западный экспресс». Мультфильм для взрослых. **21.00.** Момент истины. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Осенний предвыборный марафон. **22.45.** Музыка крупным планом. **23.35.** Ночной сеанс. «Три дня без приговора».

ПОЛЬША-I

15.20. Мир тридцатых годов. **15.45.** Необычные места. **15.55.** Огнем и мечом. **16.10.** Тайная история СССР. **16.25.** Чрезвычайный пересмотр. **16.50.** Какая школа? **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Лаборатория. **18.40.** Право и бесправие. **19.05.** Комедийный сериал пр-ва США. **19.30.** Искусство не искусство. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Прямо из Бельведера. **21.20.** «Телетеатр. «Князь Гомбург». **23.05.** Миниатюры. 23.10. Репортаж. **23.40.** Что нового. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.35.** «Старший Буфони Второй». Фильм пр-ва Франции. **02.10.** Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

14.00. Панорама. **14.05.** «Третья граница». Сериал пр-ва Польши. **15.00.** Публицистическая программа. **16.00.** Телетеатр. **16.30.** Приветствие. **16.35.** Новые приключения. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.15.** Музыкальная программа. **17.40.** Обзор польских кинохроник. **18.15.** Польская кинохроника. **18.30.** Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **21.00.** «Молнии». Сериал пр-ва США. **21.20.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Репортеры двойки представляют. **23.00.** «Коломбо». Фильм пр-ва США. **00.35.** Документальный фильм. **01.00.** Панорама. **01.10.** Музыкальная программа. **01.40.** Ночь и стресс. **01.55.** Развлекательная программа. **02.10.** «Молнии». Сериал пр-ва США.

16, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 15.10.** Дак. фільм. **8.55.** Тэлевізійная дошка аб ́яў. **9.00.** Гісторыя беларусі. 8-ы клас. **9.30.** «Фенікс». Маст. фільм (Аўстралія). 4-я серыя. **10.30.** Пакуль гарыць свечка. **11.05.** І «зорка» з «зоркаю» гаворыць... **12.10.** Духоўная спадчына. Перадача 2-я. **12.50.** Пакуль жыве надзея... **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** «Серафім Палубес і іншыя жыхары Зямлі» Маст. фільм. **15.25.** «Голас». Музычны фільм. **16.00.** «Нов і К»-топ-10.**17.00.** Тэлебіржа. **17.10.** Беларуская літаратура. 9-ы клас. **17.50.** Для школьнікаў. Скарбы беларускай гісторыі. **18.05.** Мультфільм. **18.15.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.25.** Тэледыялог (Гр.). **18.55.** «Экалогія і мы». Прамая лінія. (Гр.). **19.30.** Эканамічная хваля. Прамая лінія. **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **22.40.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.15. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Киддивидди. **8.40.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария» (Мексика). **9.30.** Мультфильм. **9.50.** Премьера художественного телесериала «Мелочи жизни». 23-я серия. **10.20.** Человек и закон. **10.50, 23.55.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Возвращение в Эдем». Художественный телефильм. 1-я и 2-я серии. **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Конверсия и рынок. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Дело. **15.25.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). **15.50.** «Письма из Мелихова». Док. фильм. **16.10.** Новые имена. **16.50.** Технодром. **17.25.** Автоваз гарантирует. **17.45.** Документы и судьбы. **17.50.** Азбука собственника. **17.55.** «Просто Мария». **18.45, 20.45.** Авторская программа Э. Рязанова. Части 1-я и 2-я. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **21.35.** Тема. **22.25.** Ночная жизнь городов мира. **23.25.** Экстро — НЛО.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Момент истины. **8.40.** Домашний экран. «По главной улице с оркестром». **12.30.** Мульти-пульти. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Киноповести. «Тишина». 2-я серия. **15.05.** Телегазета. **15.15.** Там-там новости. **15.30.** Студия «Рост». **16.00.** Музыкальная коллекция. **16.45.** Трансросэфир. **17.15.** Зов Водолея. **17.45.** Накануне. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Домашний экран. Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 243-я серия. **20.15.** Плоды просвещения. **21.00.** Бесшумные лидеры. **22.15.** Неполная кухня. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Осенний предвыборный марафон. **22.45.** Ольга Берггольц. **23.00.** Балет Санкт-Петербурга.

ПОЛЬША-I

13.15. Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для детей. «Тик-так». **14.00.** Образовательное телевидение. **14.45.** Звездное путешествие. **14.50.** Кухня. **15.05.** Техника. **15.15.** В кругу науки. **16.00.** [illegible] Чудеса техники. **16.15.** Со знанием по жизни. **16.30.** Телекомпьютер. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.30.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Энциклопедия второй мировой войны. **18.40.** Кино на кассете. **19.05.** «Мэрфи Браун». Сериал пр-ва США. **19.30.** Рядом с нами. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Сейсмограф. **21.25.** «Ты странный, любовь». Фильм пр-ва США. **23.10.** Письма о хозяйстве. **23.40.** Развлекательная программа. **00.00.** Вечерние новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** [illegible]. **01.00.** Тележурнал. **01.40.** Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

15.00. Час откровения. **15.50.** Быть среди людей. **16.20.** Приветствие. **16.35.** «Аннетта». Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.15.** Док. **17.25.** Документальный фильм. **17.45.** Отчизна. **18.00.** Тележурнал. **18.10.** Католическая программа. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **20.45.** Репортаж. **21.05.** Тележурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Рай на земле. **23.10.** «Сад семьи Финци Контини». Фильм пр-ва Италии. **01.05.** «Золотые годы». Сериал пр-ва США.

17, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 15.10.** Фільм-канцэрт. **9.00.** Беларуская літаратура. 9-ы клас. **9.40.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **10.35.** Кампазітары Беларусі. **11.10.** Духоўная спадчына. Перадача 3-я. **11.30.** Тэлевізійны дом кіно. Частка 1-я. **13.00.** Мультфільмы. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** [illegible]. Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **16.05.** [illegible]. **17.05.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.35.** «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). **18.35.** Радар. Пра бяспеку руху. (Гр.). **19.05.** Абласныя навіны (Гомель). **19.10.** «Пяць зорак». Тэлегульня. **20.10.** Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) — «Трактар» (Чэлябінск). 3-ці перыяд. **20.45.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Кантакт. **21.50.** «З жыцця адпачываючых». [illegible] **22.05.** «Казанне—смяротная гульня». Маст. фільм. **23.20.** На Сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.15. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария». **9.10.** Мультфильм. **9.25.** [illegible]. **10.20.** [illegible]. **10.50, 23.55.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Возвращение в Эдем. Худ. фильм. 3-я серия. **12.15.** Седьмое небо. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **16.00.** Джэм. **16.20.** Клуб-700. **16.50.** Технодром. **17.25.** В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **17.55.** Азбука собственника. **18.05.** «Просто Мария». **18.55.** [illegible]. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **21.00.** Футбол. Отборочный матч чемпионата мира. Сборная Греции — сборная России. **23.25.** Шахматные новости.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Бесшумные лидеры. **8.40.** Неполная кухня. **9.10.** Музыкальный антракт. **9.25.** Мульти-пульти. **10.25.** Домашний экран. Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 243 серия. **11.15.** Параллели. **11.30, 13.25.** Кинолегенды. «Унесенные ветром». Документальный фильм. Части 1-я и 2-я. **12.40.** Крестьянский вопрос. **14.35.** Лясы. **15.05.** Телегазета. **15.15.** Бизнес: новые имена. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Русская виза. **17.30.** Ваше право. **17.45.** Как обустроить Россию. **18.15.** Российская энциклопедия. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 244-я серия. **20.15.** L-клуб. **20.55.** 60 минут. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Осенний предвыборный марафон. **22.45.** Экран криминальных сообщений. **22.55.** Волейбол. Отборочный турнир к чемпионату мира. Россия — Турция. **23.55.** Виниловые джунгли.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **11.50.** Таков мир. **12.15.** Клуб 21. **12.30.** Путешествие на окраины. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для молодежи. **14.30.** Английский язык в экономике. **14.40.** Гуманитарные программы. **15.15.** Документальный фильм. **15.50.** Музыка в кино. **16.15.** Музыка во всем. **16.55.** Программа дня. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Здоровье. **18.40.** Культурно-публицистическая программа. **19.05.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** Спортивная студия. **23.05.** Клуб 21. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** «Жены из Степфорда». Фильм пр-ва США.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.05.** Местная программа. **9.40.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Английский язык для детей. **11.10.** Английский язык. **11.25.** Английский язык для детей. **11.30.** Французский язык. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.15.** Спортивная студия. **13.00.** История пана Тадеуша. **13.15.** Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **14.50.** Документальный фильм. **15.50.** Волна-93. **16.25.** Приветствие. **16.35.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Италии. **17.00.** Панорама. **17.05.** Тележурнал. **17.15.** Тележурнал. **17.25.** Летный журнал. **17.50.** Розыгрыш лото. **17.55.** От первого до первого. **18.15.** Экологическая программа. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** История пана Тадеуша. **20.20.** Документальный фильм. **21.00.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.05.** Малый экран. **23.35.** Документальный фильм. **01.00.** Панорама. **01.05.** Развлекательная программа.

18, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.20.** Рэха «Дзядоў». **10.25.** Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) — «Трактар» (Чэлябінск). 3-ці перыяд. **11.00.** Тэлевізійны дом кіно. Частка 2-я. **12.05.** Духоўная спадчына. Перадача 4-я. **12.25.** «Неадкрытыя астравы». Мастацкі фільм. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** «На ўскраіне, недзе ў горадзе». Маст. фільм. **15.00, 16.30.** Мультфільм. **15.10.** «Ефрасіння Полацкая». Дак. фільм. **15.45.** Тэлебіржа. **15.55.** Беларуская літаратура. 11-ы клас. **16.45.** «Янтарык-93». IV Міжнародны фестываль тэлевізійных праграм для дзяцей і юнацтва. **17.40.** Гродзенскі раён. Новыя формы гаспадарання. (Гр.). **18.00.** Гаспадар. **18.20.** Зачытайце маё пісьмо... **18.25.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны (Гр.). **19.10.** Здароўе. **19.40.** Пазіцыя ўрада. **19.55.** Кампазітары Беларусі. **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **22.40.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 20.00, 23.20. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария». **9.10.** Футбол. Отборочный матч чемпионата мира. Сборная Греции — сборная России. **10.05, 16.40.** ... До 16 и старше. **10.50, 24.45.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Возвращение в Эдем». Художественный фильм. 4-я серия. **12.10.** Седьмое небо. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключение Тедди Ракспина». **15.40.** Госпожа удача. **16.10.** Джэм. **17.50.** Документы и судьбы. **18.00.** «Просто Мария». **18.50.** Миниатюра. **19.00.** История любви. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Лотто «Миллион». **21.15.** Премьера художественного фильма «Твин Пикс». 5-я серия. **22.10.** Хит-парад Останкино. **23.45.** Пен-клуб.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Поехали. **8.10.** Знакомые все лица. **8.40.** Сотвори добро. **9.25.** Утренний концерт. **9.40.** XX век в кадре и за кадром. **10.40.** Параллели. **10.55.** Домашний экран. Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 244-я серия. **11.45.** «К-2» представляет: «САС». **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Спасение 911. **14.20.** Досуг.**14.35.** Непознанная Вселенная. **15.05.** Телегазета. **15.15.** Дела книжные. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Премьера документального фильма «Женщины мира». 3-я серия. **17.30.** М-Трест. **17.45.** Накануне. **18.15.** Куда пропал ваучер? **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 245-я серия. **20.20.** Экран криминальных сообщений. **20.30.** Большой скандал. **21.00.** Отечество мое. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Осенний предвыборный марафон. **22.45.** Волейбол. Отборочный турнир к чемпионату мира. Россия — Финляндия. **23.45.** Короче.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.05.** «Полицейские из Майами». Сериал пр-ва США. **12.00.** Четверть часа на экране. **12.15.** Итальянский пейзаж. **12.40.** Программа о малышах. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для молодежи.. **14.30.** Образовательное телевидение. **14.35.** Вселенная нашего тела. **15.25.** Не только динозавры. **15.40.** Радость жизни. **15.45.** Животные мира. **16.15.** Выстрел в десятку. **16.20.** Такой пейзаж. **16.40.** Мы взрослые. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Телетурнир. **18.45.** Хорошие обычаи. **19.00.** Документальный сериал. **19.30.** Католический журнал. **20.00.** Музыкальный ящик. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Правительственный журнал. **21.20.** «Полицейские из Майами». Сериал пр-ва США. **22.10.** Только в первой программе. **23.00.** Развлекательная программа. **23.35.** Пегас. **00.00.** Хозяйственные новости. **00.20.** Горячая линия. **00.30.** Музыкальная программа. **00.35.** Красная империя.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Кот в сапогах». Мультфильм. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Документальный сериал. **11.35.** Фильм на французском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Культурно-публицистическая программа. **13.00.** История пана Тадеуша. **13.15.** Мир полон боли. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Кьюи про Кьюс». Фильм пр-ва Франции. **15.25.** Развлекательная программа. **15.55.** Избранники. **16.20.** Приветствие. **16.35.** «Кот в сапогах». Мультфильм. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.25.** Мультихобби. **17.55.** День без табака. **18.00.** Люди с первых сторон и газет. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.50.** Публицистическая программа. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **20.35.** С земли польской. **21.00.** Музыкальный фестиваль. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Декалог. **23.10.** День без табака. **23.40.** Музыкальная программа. **01.00.** Панорама. **01.10.** Музыкальная программа.

19, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 11.55.** Фільм-канцэрт. **8.55.** Тэлевізійная дошка аб ́яў. **9.00.** Беларуская літаратура. 11-ы клас. **9.35.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **10.30.** Метраном. **11.25.** Духоўная спадчына. Перадача 5-я. **12.15.** «Пяць зорак». Тэлегульня. **13.15.** Пазіцыя ўрада. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** «Тарцюф». Фільм-спектакль. **16.00.** Мультфільм. **16.30.** Дак. фільмы. **17.05.** ПІК. **17.55.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.05. «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Магілёў). **19.10.** Навошта дадзена ўлада. **19.55.** На чым трымаецца зямля. Тэленарыс. **20.15.** Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) — «Металург» (Магнітагорск). 3-ці перыяд. **20.45.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Кантакт. **21.50.** «З жыцця адпачываючых». Маст. фільм. **23.15.** На Сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа, «Што вечар анекдот».

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20, 15.05.** В гостях у сказки. Художественный фильм «Волшебная лампа Аладдина». **10.00.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.50, 01.40.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Размышление на тему «Гамлет». **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **16.40.** Музограф. **17.20.** Эхо российского выбора. **17.40.** Человек и закон. **18.15.** Вагон 03. **18.45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Человек недели. **21.05.** Премьера художественного фильма «Твин Пикс». 6-я серия. **22.00.** Вид представляет...

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Поехали. **8.10.** По страницам «Вечернего салона». **9.40.** Обратный адрес. **10.10.** В мире животных. **11.10.** Домашний экран. Художественный телефильм «Санта-Барбара». 245-я серия. **12.00, 15.05.** Мульти-пульти. **12.10.** Танцевальный марафон. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Телевизионный театр России. **15.15.** Там-там новости. **15.30.** Отечество мое. **16.25.** Трансросэфир. **16.55.** Дисней по пятницам. **17.45.** Как обустроить Россию. **18.15.** «Под цыганским шатром П. Деметра». Передача 1-я. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Неоконченная пьеса для механического пианино». Художественный фильм. **21.05.** «К-2» представляет: «Ню». **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Из зала Верховного суда РБ. **22.50.** Волейбол. Отборочный турнир к чемпионату мира. Хорватия — Россия. **23.50.** Ночной сеанс. «Чужие здесь не ходят».

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **11.00.** «Любимчик». Комедия пр-ва Франции. **12.25.** Репортаж. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для самых маленьких. **14.30.** Английский язык. **14.45.** Люди и политика. **15.00.** Так, как в кино. **15.15.** Публицистическая программа. **15.30.** Телепластикон. **15.45.** Тележурнал. **16.00.** Какая ты есть. **16.15.** Если не Оксфорд, то что? **16.35.** В калейдоскопе. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.30.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Журнал потребителя. **18.40.** Сатирическая программа. **19.00.** Свидание «в темную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Ночь лисы». Фильм пр-ва США. **22.50.** Дело для репортера. **23.30.** Развлекательная программа. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** «Пробуждение». Фильм пр-ва США. **02.00.** Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Батман». Сериал пр-ва США. **10.10.** Студия второй программы. **10.15.** Музеи Австрии. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Фильм на немецком языке. **11.35.** Фильм на английском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Киносеанс. **12.40.** Развлекательная программа. **13.00.** Необитаемый остров. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **14.50.** Концерт. **15.00.** Документальный фильм. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Батман». Сериал пр-ва США. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа для молодежи. **17.30.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции. **18.20.** Тележурнал. **18.35.** Развлекательная программа. **18.45.** Телетурнир. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Развлекательная программа. **23.15.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **00.00.** Телетеатр. «Свидетель обвинения». **01.15.** Панорама. **01.25.** Спортивная студия. **02.15.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции.

20, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «З жыцця адпачываючых». Маст. фільм. **9.50.** «Музычна-эксцэнтрычны ансамбль «Буфанада». Фільм-канцэрт. **10.00.** Паказвае Брэст. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Урокі здароўя. **11.40.** Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) — «Металург» (Магнітагорск). **12.15.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **13.10.** «Ніхто не заменіць цябе». Маст. фільм. **14.15.** Мультфільм. **14.40.** Для дзяцей. **15.00.** Кампазітары Беларусі. **15.50.** Духоўная спадчына. Перадача 6-я. **16.15.** Грамадская думка. **17.25.** Палесся мілае дзіця... **18.00.** Студыя «Формула». **19.40.** «Нов і К»-топ-10.**20. 40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** «Вароніна радыё». Маст. фільм. (Францыя). **23.25.** Каскад. **23.40.** НІКа.**23.55** Відзьма-нявідзьма. **00.55.** «Што вечар анекдот».

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 20.00, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. **6.35.** Пресс-экспресс. **6.45.** Субботнее утро делового человека. **7.30.** Спорт-шанс. **8.00.** «Марафон-15» — малышам. **8.30.** В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **9.55.** Земля людей. **10.15.** Служенье муз не терпит суеты. **10.45.** Веди. **11.25.** Смак. **11.40.** Институт человека! **12.10.** Премьера художественного телефильма «Раскол». 6-я и 7-я серии. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Премьера художественного фильма для детей «Пеппи длинный чулок». 10-я серия. **14.50.** Деньги и политика. **15.20.** Спортивная программа ультра-си. Чемпионат мира по парашютному спорту. **16.00.** Красный квадрат. **16.40.** Премьера документального телефильма «30 лет спустя. Тайна гибели Джона Кеннеди». **17.30.** В мире животных. **18.10.** Обе-на. **18.40,** **20.00.** «Коламбия Пикчерс» представляет премьеру художественного фильма «Умник». (США). **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **21.30.** Что? Где? Когда? **22.35.** Студия «Резонанс» представляет. **23.25.** Последний киносеанс. Премьера художественного телефильма «Декалог-У11». **00.30.** Международный конкурс по спортивным танцам «Россия-93».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.30.** Премьера документального фильма «Волга впадает в Каспийское море». **8.00.** Формула-730. **8.30.** Наш сад. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Пилигрим. **10.15.** Как жить будем! **11.00.** Дневной сеанс. «Тема». **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Под Чайковского. **13.40.** Пигмалион. **14.10.** Изабель. **14.55.** Не быть динозавром. **15.10.** [illegible]. **15.40.** Золотая шпора. **16.15.** Футбол без границ. **17.10.** Фильм-премьер. **17.25.** Театральный разъезд. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного фильма «Уинстон Черчилль. Путь к вершине». 8-я серия. **20.30.** Маски-шоу. **21.00.** Совершенно секретно. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Программа «А».

ПОЛЬША-I

8.00. Сельскохозяйственный журнал. **8.20.** Агрорынок. **8.45.** Из Польши. **9.05.** В другом плане. **9.25.** Все об огороде. **9.50.** Программа дня. **10.00.** Новости.**10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей. **12.00.** На пути приключений. **13.00.** Новости. **13.10.** Полчаса для семьи. **13.45.** Жить в ладу с природой. **14.15.** Спортивная программа. **15.00.** Мультфильмы У. Диснея. **16.15.** Осеннее MTV. **16.50.** Телетеатр. «Рождественский гость». **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Большая полемика. **18.55.** Развлекательная программа. **19.10.**«День за днем». Сериал пр-ва США. **20.00.** Детский тележурнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** «Ночь лисы». Фильм пр-ва США. **23.10.** Тележурнал. **00.25.** Завтра в программе. **00.35.** Новости. **00.45.** Спортивная суббота. **01.10.** «Попкорн». Фильм ужасов США. **02.40.** Ночи в Лас-Вегасе. **03.25.** «Юлия и Юлия». Фильм пр-ва Италии.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Документальный фильм. **9.00.** Программа для детей. **10.00.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.20.** Урок языка глухонемых. **10.25.** Приветствие. **10.30.** Документальный фильм. **11.10.** Развлекательная программа. **12.00.** Встреча с музыкой. **13.00.** Академия польского кино. «Боксер». **15.00.** Польские монастыри. **15.30.** Спортивная программа. **16.20.** Студия второй программы. **16.30.** Животные мира. **16.55.** Розыгрыш лото. **17.00.** Панорама. **17.10.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **17.30.** Программа на вечер. **17.40.** Трюкды искусство. **18.05.** Концерт. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.30.** Телетурнир. **20.00.** Школа лгунов. **20.35.** Беседа с Б. Люстигом. **21.10.** Жизнь рядом с жизнью. **22.00.** Панорама. **22.25.** Слово на воскресенье. **22.35.** Развлекательная программа. **23.15.** «Пока будут течь реки». Фильм пр-ва США. **01.10.** Панорама. **01.15.** Спортивная студия. **02.00.** Развлекательная программа.

21, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** Справы вайсковыя. **9.40.** «Зоркі» на экране. «Каханне-смяротная гульня». Маст. Фільм. **11.10.** Дзіцячы парламент. **12.35.** Асілак. **13.35.** Якое раннє заўтра нас чакае...**14.25.** «Дзівосны скарб наш — хлеб і песня». **15.10.** Сустрэча для вас. **15.50.** Роднае слова. **16.20.** Таямніца. **16.50.** Спяшайцеся рабіць дабро. **17.20.** «Прыгоды капітана Урангеля». Мультфільм. **17.30.** «Самая абаяльная і прывабная». Маст. фільм. **18.50.** Гінес-шоў (Вялікабрытанія, ЗША). Частка 4-я. **19.30.** 3 [illegible]. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.00.** «Войскі асобага прызначэння». Тэлефільм (Аўстралія). 4-я серыя. **21.35.** «Карункавіца». Маст. фільм (Францыя). **23.05.** Каралеўскае паляванне. **0.05.** Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) — «Салават юлаеў» (Уфа). 3-ці перыяд. **0.40.** Што вечар анекдот.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 17.45, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. **6.30.** Авто-шоу. **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** С утра пораньше. **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Тираж «Спортлото». **9.45.** Утренняя звезда. **10.35.** Полигон. **11.05.** Марафон-15.11. 45. Под знаком Пи. **12.30.** Я — женщина. КТВ-1 и канал «Франс интернасьональ» представляют: **13.00.** Французская кухня для вас. **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.20.** В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **15.00.** Клуб путешественников. **15.50.** Живое дерево ремесел. **15.55.** Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья» (Англия). «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.50.** Панорама. **17.30.** Телелоция. **18.00.** Большой театр. **19.05.** Впервые на экране. Художественный фильм «Журавушка». **21.00.** Воскресенье. **21.45.** Спортивный уикэнд. **22.00.** Матадор. **23.25.** Теледартс. **23.55.** Художественный фильм «Безумие».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Мульти-пульти. **7.40.** Из истории русского портрета. **8.00.** Доброе утро. **8.30.** Программа «Ключ». Часть 6-я. **9.00.** Студия «Рост». 9.30. Здоровье. **10.00.** Аты-баты...**10.30.** Кипрас Мажейка. **11.00.** XX век в кадре и за кадром. **12.00.** Фольклор. **12.30.** Сигнальный экземпляр. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Ретро-шлягер. **14.05.** Вход со двора. **14.50.** Лучшие игры НБА. **15.50.** Белая ворона. **16.35.** Коробка передач. **16.50.** Волшебный мир Диснея. **17.45.** А музыка дороже денег. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Кинотеатр Си-би-эс. «Под влиянием». **21.10.** У Ксюши. **21.40.** «Два на один», «Рэкет». Мультфильмы для взрослых. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** «Евразия-ТВ» представляет: «Колесница богов». **00.10.** Центр Стаса Намина (Эс-эн-си) представляет.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. **8.15.** Сельскохозяйственная программа. **8.35.** Неделя. **9.30.** Программа о сельском хозяйстве. **9.55.** Программа дня. **10.00.** Телеутро. **10.25.** Программа для детей. **10.55.** Телеутро. **11.10.** «Пугвалл». Сериал пр-ва Австралии. **12.00.** Документальный сериал. **13.00.** Телеконцерт пожеланий. **13.35.** Телетеатр для детей. «История брошеной куклы». **14.35.** С камерой среди зверей. **14.45.** Золотые годы английской комедии. **16.45.** 100 вопросов. **17.15.** Перец и ваниль. **17.40.** Антенна. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.**«Династия». Серия 216. **19.30.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Реквием для Гренады». Сериал пр-ва Испании. **22.10.** Спортивное воскресенье. **23.00.** Большая полемика. **23.30.** Магические годы. **00.30.** «Ворота пекла». Фильм пр-ва Японии. **02.00.** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели. (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.25.** Фильм для глухих. **10.15.** Приветствие. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.30.** Местная программа. **11.30.** Телетурнир. **12.00.** Час с Ганной Берберой. **13.00.** «Скарамоуч». Фильм пр-ва США. **15.00.** Спортивная студия. **15.50.** Путешествие во времени и пространстве. **16.40.** Розыгрыш лотереи. **17.00.** Панорама. **17.10.** Программа на вечер. **17.20.** «Дети, заботы и мы». Комедийный сериал пр-ва США. **17.45.** Программа о животных. **18.15.** События недели. **18.45.** Студия второй программы. **18.50.** Музыкальный журнал. **19.25.** Телетурнир. **20.00.** В телетеатре Ханушкевича. **21.00.** Мультсериал. **21.10.** Час откровения. **22.00.** Панорама. **22.30.** Необитаемый остров. **23.25.** «Верный Руслан». Сериал пр-ва России. **00.15.** Развлекательная программа. **01.00.** Панорама. **01.05.** Спортивная студия.

Lekcja języka polskiego

pani mgr Matyldy Świgoń

Temat: Odmiana i użycie zaimków rzeczowych, osobowych

Zaimek zwrotny "się"występuje w jednej formie dla wszystkich rodzajów i liczb i odmienia się następująco:

Mianownik - kto? co?
Dopełniacz - kogo? czego? - siebie, się
Celownik - komu?, czemu? - siebie
Biernik - kogo?, co? - siebie, się
Narzędnik - z kim? z czym? - sobą
Miejscownik - o kim? o czym? - sobie

Zaimki rzeczowne np. ja, ty, on, nikt, ktoś odmieniają się wg. deklinacji i mają formy równoległe dłuższe i krótsze

Liczba pojedyńcza:

Mianownik ja, ty, on, ona, nikt, ktoś
Dopełniacz mnie, mię, ciebie, cię, jego, niego, jej nikogo kogoś
Celownik mnie, mi tobie, ci jemu, niemu, jej, nikomu, komuś.
Biernik mnie, mię, ciebie, cię, jego, go, ją, nikogo, kogoś.
Narzędnik mną, tobą, nim, nią, nikim, kimś
Miejscownik, mnie, tobie, nim, niej, nikim, kimś
Wołacz = M.

Liczba mnoga:

M. my, wy, oni, one
D. nas, was, ich, nich, ich, nich
C. nam, wam, im, nim, im, nim
B. nas, was, ich, nich, je
N. z nami, z wami, z nimi, z nimi
Mc. o nas, o was, o nich, o nich
W. = M.

Zaimki:nikt, ktoś, coś, ileś nie mają liczby mnogiej.

Najczęściej używamy form krótszych zwłaszcza po czasowniku.

np.

Miałem cię zawiadomić o zebraniu.
Nic go nie obchodzi.
Mówią jej to ciągle.
Widzą ją często.

Form dłuższych używamy wtedy, gdy zaznaczamy, że zaimek jest ważniejszy.

np.

Miałam ciebie zawiadomić o zebraniu.
Jego nic nie obchodzi dom.
Mówię do niej po kilka razy.

Cwiczenie 1

Wstaw zaimki w wykropkowane miejsca (niego, nim, ich,nich, im, mi, go)

Spotkałam Janka i Franka. Dawno... nie widziałam, a miałam do... interes. Bardzo chciałam... powiedzieć, że jest miło, ale... spieszyło się do kina. Film był słaby, nikt... nie chwalił, nikt na... nie chodzi, nie grał w... żaden wspaniały aktor.

Cwiczenie 2.

Zamień zdania w liczbie pojedynczej na liczbę mnogą:

Mówiłam tobie o tej książce.
Ona ma zgrabne nogi.
Zbyszko jest jego ulubionym bohaterem.

SAVOIR VIVRE

Dzieci w towarzystwie

Wprowadzanie dzieci do towarzystwa - ale tylko na wyraźne życzenie gości - ma tę dobrą stronę, że oswaja je z obcymi i wyrabia naturalną swobodę. Trzeba jednak przy tych eksperymentach uważać, ażeby się nie przeciągały za długo, ponieważ dzieci lubią popadać w kłopotliwą dla obcego otoczenia poufałość i wtedy stają się nużące.

Zabieranie dzieci ze sobą w odwiedziny do bezdzietnych znajomych jest dużym nietaktem. Ale i tam,gdzie są w domu dzieci,należy najpierw porozumieć się z dorosłymi, a nie polegać na wzajemnym zapraszaniu się dzieci na własną rękę,co bywa nieraz stosowane przez samodzielne pociechy.

Podczas odwiedzin z dziećmi obowiązkiem matki jest uważać na ich zachowanie, nie pozwalać im myszkować po całym domu ani wtrącać się do rozmów dorosłych, czy też samowolnie rządzić się przy stole jadalnym,dotykać wszystkiego palcami albo nawet próbować. Jakkolwiek takie wybryki dobrego humoru należy stanowczo ukrócać, jednakowoż trzymanie rozbawianych dzieci w karbach posłuszeństwa nie powinno nabierać cech ostentacyjnego karcenia o byle drobiazg. Popsułoby to zabawę i dzieciom,i dorosłym.

DLA DZIECI

ZAGADKI

1.Choć nie jest kowalem, umie kuc wytrwale. Choć nie jest doktorem, leczy drzewo chore.

[redacted]

2. Ma króciótkie nożki i maleńki ryjek. Chociaż igły nosi nigdy nic nie szyje.

[redacted]

3. Biegnie z lasu polną drogą, aż się trzęsie rudy ogon. Rad zagląda na podwórko, by złożyć wizytę kurkom.

[redacted]

Pomyśl i odgadnij!

Jaki "mak" pełza po ziemi?

[redacted]

Jakie "ule" szyje sie z płótna?

[redacted]

Jakie "liny" są czerwone?

[redacted]

Jaki "ludek"jest mały?

[redacted]

Jaką"teczkę" nosimy w kieszeni?

[redacted]

Przysłowia to mądrość narodu:

1) Wóz albo przewóz.

2) Gdzie wielu dowódców, tam bitwa przegrana.

3) Z różnych pieców chleb jeść nie zawadzi.

4) Nie ma reguły bez wyjątków.

Czy wiecie, że...

Grupa rzymskich naukowców sporządziła listę najwybitniejszych osób, które żyły w ostatnich 9 wiekach - między rokiem 1000 a 1900. Naukowcy wzięli pod uwagę artystów, pisarzy, uczonych, mężów stanu, duchownych, wojskowych,prawodawców, lekarzy, i tp. Metoda klasyfikacji była prosta: polega na zrobieniu odpowiednich wypisów z 3 wydawnictw: Encyklopedii Brytyjskiej, Encyklopedii Treccani i 17 - tomowego Lorroussa. Kryteryia oceny zasług były bardzo surowe, choć oczywiście: na liście geniuszy nie znalazło się bowiem wiele nazwisk - powszechnie znanych i uznawanych.

A rezultat? - 29 771 geniuszy, czyli 33,7 geniusza na rok. To jednak statystyczna średnia. W różnych wiekach liczba geniuszy rozkładała się różnie. Najwięcej ich było - według wspomnianych wyżej naukowców - w ub. wieku: aż 12 635. Jeśli w tej dziedzinie istnieje postęp, a obliczenia wskazują, że tak, to nasz wiek pobija wszelkie rekordy. Niestety, liczby geniuszy nie idzie w parze ze wzrostem ogólnej mądrości ludzi. Dwie wojny światowe, które przeżyliśmy w tym wieku, jak również toczące się wojny lokalne dowodzą, iż równocześnie ze wzrostem liczby geniuszy rosną szeregi nieodpowiedzialnych głupców. I bodaj to oni właśnie najczęściej decydują o naszym losie.

Druga dekada Skorpiona

3 - 12 listopada

Skorpiony z tej dekady są to ludzie bardzo inteligentni, oryginalni i niekonwencjonalni. Doskonale sobie radzą na stanowiskach kierowniczych i to zarówno w pracy zawodowej, jak i społecznej.

Przy kulminacji niekorzystnych cech charakteru osoby te przejawiają dużą agresję, chęć przewodzenia za wszelką cenę oraz nietolerancję dla ludzi o innych poglądach. Najczęściej cechy charakteru poszczególnych osób są jednak przemieszane, stąd spotykamy Skorpiony uczciwe i obiektywne, lojalne i przyjacielskie.

W przeciwieństwie do Skarpionów z pierwszej dekady, są mile widziani w towarzystwie, gdyż dysponują dużą wiedzą, błyskotliwą oceną, dowcipem i zdolnościami oratorskimi. Czasem jednak trudno jest przewidzieć do końca ich zachowanie i mogą zaskoczyć czymś nieprzyjemnym Ich życie osobiste i małżeńskie jest o wiele szczęśliwsze od urodzonych w poprzedniej dekadzie, aczkolwiek i oni posiadają wybujały erotyzm, a więc i z wiernością małżeńską nie jest najlepiej.

idealną miłość .Rada? Nie koncentruj się tak bardzo na poszukiwaniem ideału.

Na meczu

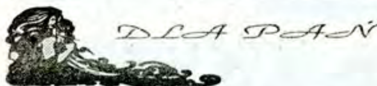
Nie lubisz stawiać czoła skomplikowanym sytuacjom i kiedy musisz działać , szukasz oparcia w grupie. W stosunkach z innymi jesteś zbyt serio. Odczuwasz ciągłą potrzebę słuchania komplementów, słów aprobaty i miłości. Tymczasem, choć nie masz kłopotów towarzyskich, twoje znajomości z chłopcami raczej nie kończą się wyznaniem głębszych uczuć. Rada? Po prostu uwierz w siebie.

Kuchnia Polska

Śledź w śmietanie

4 śledzie, 3/4 szklanki śmietany (kwaśnej),2 średnie cebule, 2 jabłka, 10 dag drobnej fasoli, łyżka soku z cytryny lub kwasku cytrynowego, sól, cukier, łyżka posiekanej zielonej pietruszki.

Śledzie umyć, rozciąć, wypatroszyć i namoczyc na noc.Fasolę umyć i namoczyć kilkanaście godzin. Następnego dnia śledzie obrać ze skóry, skrajać filety i usunąć ości. Fasolę ugotować tak aby była miękka lecz nie rozgotowana. Jabłka i cebulę obrac ze skórki i pokrajać w drobną kostkę. Połączyć wszystkie składniki ze śmietaną, doprawić do smaku i przygotowanym sosem zalać śledźie. Posypać zieloną pietruszką. Podawać na obiad lub kolację z ziemniakami z wody lub pieczonymi.

Twoje decyzje mówią o tobie

Umawiasz się z chłopakiem, który ci się podoba.-Gdzie się spotkamy? - pyta on... Wybierz miejsce, które ci najbardziej odpowiada. Może dowiesz się o swym charakterze czegoś nowego...

W dyskotece

Jesteś osoba żywą i wesołą, nie zawsze jednak umiesz to w pełni zamanifestować. Towarzystwo wiele dla ciebie znaczy, ale...jeśli dostrzegasz, że podobasz się i to wielu - troszkę w siebie nie wierzysz. W gruncie rzeczy jesteś nieśmiała i przeszkadza ci to bardzo! Na ogół wiesz, czego chcesz,ale często (zbyt często) brak ci siły na realizację projektów. Rada? Trochę więcej konsekwencji i niezależności w działaniu. Nie próbuj zgadywać, czego oczekują po tobie inni. Uwierz we własne możliwości.

W domu

Nie jesteś lękliwa! Przeciwnie. Zdecydowana i swobodna - znasz własne atuty i umiesz z nich korzystać. Nie cierpisz podstępów. Wobec otoczenia jesteś bezwzględnie szczera i otwarta ,więc ... nie masz zbyt wielu przyjaciół. Za to jeśli już się przyjaźnisz, to prawdziwie i trwale. Jesteś osobą sukcesu, która wie, do czego i jaką drogą dąży. Rada? Staraj się nie przesadzać w wymaganiach wobec innych.

W kinie

Wrażliwa na problemy otaczającego cię świata, jesteś gotowa przychodzić z pomocą tym, którzy cię potrzebują. Kochasz przyrodę i zwierzęta, lecz nie przeszkadza ci to doceniać miejskich uroków. Przyjaźń jest dla ciebie święta. Interesuje cię opinia innych, co nie znaczy, że nie masz własnego zdania,przeciwnie, broniąc go toczysz z oponentami nie kończące się dysputy. Masz powodzenie u chłopców jako osoba interesująca i tajemnicza. Rada? Czasem warto dać więcej "z serca" niż "z głowy".

W parku

Na łonie natury czujesz się swobodnie. Łatwo ci wśród drzew wyrażać swoje uczucia. Przez swoje romantyczne usposobienie jesteś jednak bezbronna i łatwa do zranienia. Na szczęście masz dozę instynktu, który ostrzega cię przed sytuacjami, w których mogłabyś głęboko cierpieć. Twoim głównym oparciem jest rodzina i przyjaciółka od serca. Wierzysz w

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. 44-94-57

Druk: Zakłady Graficzne Grodno, ul. Poligrafistów 4
Zamówienie nr... 4836
Nakład **9000** egz.

Tygodnik:
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena: 35 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
IV kw. 120 rb.
I kw. 1994r. 630 rb.

Redaktor naczelny
L. Michajlik

Autorzy publikacji ponoszą odpowiedzialność za dobór i wiarygodność podawanych faktów. Ich poglądy nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów nadesłanych materiałów bez uprzedzenia, listownego kontaktowania się z autorami.